

Forslag

til

Lov om revision af den kommunale inddeling i Århus, Odense og Aalborg byområder.

Fremsat den 14. marts 1969 af *indenrigsministeren*.

§ 1. Fra den 1. april 1970 sammenlægges Århus købstadkommune og Beder-Malling, Brabrand-Årslev, Elev, Elsted, Harlev-Framlev, Hasle, Hjortshøj-Egaa, Holme-Tranbjerg, Maarslet, Ormslev-Kolt, Skødstrup, Tilst-Kasted, Trige, Vejlby-Risskov, Viby og Aaby kommuner samt Lyngby sogn og den østlige del af Borum sogn i Borum-Lyngby kommune, Fårup sogn i Sabro-Fårup kommune, den nordlige del af Tiset sogn i Solbjerg kommune og den sydlige del af Todbjerg sogn i Todbjerg-Mejlby kommune til en ny kommune, der benævnes Århus kommune.

§ 2. Fra den 1. april 1970 sammenlægges Odense købstadkommune og Allesø-Næsbyhovedbroby, Brændekilde-Bellinge, Dalum, Fjordager, Fraugde, Korup-Ubberud, Lumby, Paarup, Sanderum og Stenløse-Fangel kommuner samt Allerup sogn i Allerup-Davinde kommune, Højby sogn i Årslev kommune og den vestlige del af Marslev sogn i Langeskov kommune til en ny kommune, der benævnes Odense kommune.

§ 3. Fra den 1. april 1970 sammenlægges Aalborg købstadkommune og Hasseris, Horsens-Hammer, Nørholm, Nørresundby, Romdrup-Klarup, Sdr. Tranders og Sønderholm-Frejlev kommuner samt Svenstrup sogn i Ellidshøj-Svenstrup kommune, Dall sogn i Ferslev-Dall-Volsted kommune, Nøvling

sogn i Gunderup-Nøvling kommune, Sulsted sogn og Ajstrup sogn bortset fra sognets nordvestlige del i Sulsted-Ajstrup kommune, Vadum kommune bortset fra den vestlige del af kommunen, den vestlige del af V. Hassing sogn i V. Hassing-Ø. Hassing kommune og den nordøstlige del af Ø. Hornum kommune til en ny kommune, der benævnes Aalborg kommune.

§ 4. De nærmere grænser for de i §§ 1-3 nævnte nye kommuner fastsættes af indenrigsministeren efter indstilling fra kommunalreformkommissionen. Hvor dele af nuværende kommuner skal indgå i de nye bykommuner, kan ministeren efter indstilling fra kommunalreformkommissionen bestemme, at de resterende dele af kommunerne samtidig sammenlægges med en eller flere andre kommuner i området, jfr. § 4 i loven om revision af den kommunale inddeling, eller at kommunerne i deres helhed indgår i de nye bykommuner.

§ 5. Kommunalreformkommissionen fremsætter over for indenrigsministeren forslag til vilkår for etableringen af de i §§ 1-4 nævnte nye kommuner.

Stk. 2. Til bistand for kommissionen ned sættes for hver af de nye kommuner et fællesudvalg. Hver kommunalbestyrelse i de nuværende kommuner, der berøres af sammenlægningen, udpeger et medlem til fællesudvalget.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan gennemføre kommunalreformkommissionens forslag efter reglerne i § 13 i loven om revision af den kommunale inddeling.

§ 6. For kommunesammenlægninger efter denne lov gælder kapitel IV og §§ 21-23 i loven om revision af den kommunale inddeling.

Bemærkninger til lovforslaget.

I lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling er det i § 3 bestemt, at kommuneinddelingen omkring byerne skal fastlægges således, at bysamfund, der ligger i flere kommuner, men som må betragtes som samhørende, normalt kommer til at ligge i samme kommune. Ved vurderingen af, om et bysamfund må betragtes som samhørende, skal der lægges vægt på de befolkningsmæssige, erhvervmæssige og økonomiske forhold, der knytter de enkelte bydele sammen, og på, om det af hensyn til byens forventede udvikling og planlægningen af denne vil være rimeligt at sikre, at bysamfundet kommer til at udgøre en enhed. Det er i bestemmelsen foreskrevet, at der ved tilrettelæggelsen af den ny kommuneinddeling skal tillægges de enkelte bykommuner sådanne arealer, at der under hensyn til den forventede befolknings- og erhvervmæssige udvikling på længere sigt sikres byen mulighed for en hensigtsmæssig byudvikling inden for kommunens grænser.

De i lovens § 3 fastlagte principper for tilrettelæggelsen af den ny kommuneinddeling omkring byerne gælder for samtlige byer uden for hovedstaden; der administrativt er delt mellem flere kommuner, og lovbestemmelsen indeholder således også retningslinierne for en ny kommuneinddeling omkring de 3 største provinsbyer — Århus, Odense og Aalborg.

Det er for hovedparten af de administrativt delte bysamfund overladt til indenrigsministeren efter indstilling fra kommunalreformkommissionen at gennemføre en ny kommuneinddeling efter de angivne principper, men for Århus, Odense og Aalborg byområder er der foreskrevet en særlig procedure. For disse 3 byer er indenrigsministeren kun bemyndiget til at gennemføre ændringer i kommuneinddelingen i overensstemmelse med inddelingsloven, hvis der lokalt kan opnås enighed mellem kommunerne om den ny kommuneinddeling.

Det er i inddelingslovens § 9 foreskrevet, at kommunalreformkommissionen i Århus, Odense og Aalborg byområder skal foretage særlige undersøgelser af de befolkningsmæssige, erhvervmæssige og økonomiske forhold og tilvejebringe et materiale til brug for en vurdering af, i hvilket omfang hen-

synet til byudviklingen og varetagelsen af de øvrige kommunale opgaver taler for en ændret kommuneinddeling, der opfylder principperne i lovens § 3. Undersøgelsesmateriale skal forelægges kommunalbestyrelserne for de kommuner, der direkte berøres af undersøgelsen, og kan der opnås enighed mellem kommunerne om en revision af den kommunale inddeling, kan ændringerne i kommuneinddelingen gennemføres efter inddelingslovens regler. Kan der ikke opnås enighed mellem kommunerne, skal kommissionen fremsende undersøgelsesmateriale til ministeren med henblik på gennemførelsen af en eventuel ændret kommuneinddeling ved lov.

Denne særrregel for provinsens 3 største bysamfund blev indføjet i inddelingsloven under lovforslagets behandling i folketinget (jfr. Folketingstidende 1966-67, 2. samling, tillæg B, sp. 1121). Flertallet i folketingsudvalget fandt, at inddelingsproblemerne ved Århus, Odense og Aalborg var så omfattende, at de burde gøres til genstand for særlige undersøgelser af kommunalreformkommissionen, og at en kommunal nyordning ikke burde gennemføres administrativt, hvis der ikke lokalt var enighed herom.

Storbyundersøgelserne.

Den første af storbyundersøgelserne — undersøgelsen af Aalborg-Nørresundby-området — indledtes allerede under lovforslagets behandling i folketinget. Undersøgelsen blev behandlet på kommissionens 1. møde den 27. juni 1967 og udsendt til kommunerne i midten af juli måned. Undersøgelsen omfattede 21 kommuner i byområdet — foruden Aalborg og Nørresundby købstæder 19 sognekommuner: Hasseris, Sundby-Hvorup, Sdr. Tranders, Romdrup-Klarup, Storvorde, Sejfflod, Gudum-Lillevorde, Gunderup-Nøvling, Ferslev-Dall-Volsted, Ellidshøj-Svenstrup, Ø. Hornum, Sønderholm-Frejlev, Nørholm, Aalborg Frue landsogn (Egholm), Vadum, Aaby-Biersted, Sulsted-Ajstrup, Horsens-Hammer og Vester Hassing-Øster Hassing sognekommuner. Pr. 1. april 1968 blev de 3 kommuner Nørresundby, Sundby-Hvorup og Aalborg Frue landsogn (Egholm) sammenlagt til én kommune, Nørresundby kommune — således at området i dag

kun omfatter 19 kommuner. Det samlede indbyggertal i undersøgelsesområdet udgjorde pr. 1. juli 1968 i alt 166.647 indbyggere.

Odense-undersøgelsen blev behandlet af kommissionen i efteråret 1968 og udsendt til kommunerne i januar 1969. Undersøgelsen omfatter ialt 14 kommuner, Odense købstadkommune samt 13 sognekommuner: Dalum, Sanderum, Paarup, Allesø-Næsbyhovedbroby, Lumby, Fjordager, Fraugde, Allerup-Davinde, Årslev, Stenløse-Fangel, Brændekilde-Bellinge, Korup-Ubberud og Langeskov kommuner. Området havde pr. 1. juli 1968 i alt 170.033 indbyggere.

Århus-undersøgelsen er behandlet af kommissionen på møder i januar og februar måned 1969 og udsendt til kommunerne etapevis. 1. del af undersøgelsen blev udsendt den 22. januar. 2. del den 12. februar og 3. del den 21. februar 1969. Undersøgelsen omfatter i alt 22 kommuner, Århus købstadkommune samt 21 sognekommuner: Vejlbjerg-Risskov, Hasle, Aaby, Brabrand-Årslev, Viby, Holme-Tranbjerg, Beder-Malling, Maarslet, Ormslev-Kolt, Hørning, Harlev-Framlev, Borum-Lyngby, Tilst-Kasted, Sabro-Fårup, Lading, Hinnerup, Trige, Elev, Elsted, Hjortshøj-Egaa og Skødstrup kommuner. Undersøgelsesområdet samlede indbyggertal udgjorde pr. 1. juli 1968 i alt 227.817 indbyggere.

Undersøgelserne har vist fælles træk i de 3 byområders befolkningsmæssige og erhvervsmæssige udvikling, i kommunernes varetagelse af deres opgaver og deres økonomiske forhold, men der er dog i visse henseender forskel på de 3 storbyområder.

I Aalborg-Nørresundby-området har forholdene naturligt været præget af bydannelse på begge sider af fjorden. Vanskelighederne ved at passere fjorden var den oprindelige årsag til, at der nord for fjorden opstod en ny by, som i første række skulle fungere som en handelsmæssig filial af Aalborg, men som efterhånden udviklede sit eget erhvervsliv og gennemgik en udvikling, der i mange henseender mindede om udviklingen i landets øvrige byer. I de senere år har den befolkningsmæssige og erhvervsmæssige udvikling ændret billedet noget, og der er for hele det nordenfjordske område tendens til stadig mere udprægede kontakter over fjorden.

De kommunale grænser omkring Århus, Odense, Aalborg og Nørresundby kommuner er i sin tid trukket så snævert, at byerne kun har rådet over beskedne arealer til udvikling, og der er i årene før eller umiddelbart omkring århundredskiftet opstået forstadsbebyggelser i nabokommunerne. Der er i tidens løb gennemført ret betydelige indlemmelser i Århus, Odense og Aalborg kommuner, men ikke indlemmelser i et omfang, der har kunnet sik-

re byens udvikling inden for købstadens grænser. Forstadsområderne — der i Århus og Aalborg oprindeligt opstod som beboelseskvarterer for den mere velstående del af befolkningen — har været genstand for en betydelig udvikling, og flere af forstadskommunerne har nået et ret anseeligt indbyggertal. De betydeligste forstadskommuner findes i Århus og Aalborg-Nørresundby-området. Blandt kommunerne i Århus-området er Viby kommune den største med ca. 19.000 indbyggere, Holme-Tranbjerg og Vejlbjerg-Risskov kommuner har hver omkring 16.000 indbyggere, medens Aaby og Brabrand-Årslev kommuner er nået op på henholdsvis 12.200 og 10.200 indbyggere. Hasseri kommune ved Aalborg har ca. 13.400 indbyggere og Sundby-Hvorup kommune havde ligeledes ca. 13.400 indbyggere før sammenlægningen med Nørresundby købstadkommune, der selv havde knap 10.000 indbyggere. Forstadskommunerne ved Odense er gennemgående mindre, og ingen af disse kommuner har over 8.000 indbyggere.

Forstadsbebyggelserne har bredt sig til stadig flere kommuner, og i de allerseneeste år har byudviklingen nået en række nye kommuner i omegnen. Den forøgede velstand, den stigende motorisering og de bedre muligheder for at realisere ønsket om eget hus i en vis afstand fra bykernen er baggrunden for den spredning af bebyggelsen, der har sat sit afgørende præg på udviklingen i de 3 storbyområder.

Købstæderne i de 3 byområder har i de senere år haft faldende folketal, medens flere af forstadskommunerne har haft stagnerende folketal eller kun fået en beskedne andel i befolkningstilvæksten. En stadig stigende del af den kraftige vækst, der er foregået i de 3 store provinsby-områder, er tilfaldet omegnskommunerne eller forstadskommunerne, som ikke tidligere har været genstand for nogen særlig befolkningsudvikling.

Den overvejende del af de nye beboere i udviklingskommunerne er tilflyttere, og en væsentlig del af tilflytterne kommer fra købstaden eller de større forstadskommuner i byområdet. Det er hovedsagelig unge familier med børn under eller omkring den skolepligtige alder, der har slået sig ned i udviklingskommunerne, medens de ældre indbyggere udgør en stigende andel af befolkningen i købstaden og i de forstadskommuner, der har stagnerende folketal.

Bebyggelsen i udviklingskommunerne er præget af boligbyggeri, fortrinsvis parcelhusbyggeri, medens hovedparten af industri- og institutionsbyggeriet er koncentreret i købstaden og i visse af forstadskommunerne. Arealmangelen i købstaden har

ført til, at en stigende del af erhvervsbyggeriet foregår i de større forstadskommuner, men institutionsbyggeriet finder dog næsten udelukkende sted i købstaden.

Der er en nær beskæftigelsesmæssig samhörighed mellem de enkelte kommuner i byområderne, og kun i få kommuner er den overvejende del af befolkningen beskæftiget inden for kommunens egne grænser. Befolkningen i forstads- og omegnskommunerne er erhvervs- og beskæftigelsesmæssigt knyttet til købstaden, men udviklingen er i de senere år gået i retning af, at købstadens dominerende stilling som arbejds- og erhvervscenter svækkes. I Aalborg-området er der vidtgående befolkningsmæssige og erhvervs-mæssige kontakter over fjorden, og befolkningen i de nordenfjordske udviklingskommuner har mere udprægede kontakter til Aalborg end til Nørresundby.

Ved varetagelsen af de traditionelle kommunale opgaver optræder de enkelte kommuner i byområdet i almindelighed som selvstændige enheder. Folkeskolerne er i princippet forbeholdt elever bosat i den pågældende kommune, og sociale institutioner, som vuggestuer, børnehaver og fritidshjem, alderdomshjem, plejehjem m. m. er fortrinsvis reserveret kommunens egne beboere. Kommunegrænserne er derfor afgørende for karakteren og omfanget af de goder, der stilles til rådighed for byens befolkning.

Den meget kraftige befolkningstilvækst, der er foregået i flere forstads- og omegnskommuner, har naturligt stillet kommunerne overfor problemer ved varetagelsen af de kommunale opgaver. Befolkningstilvæksten er kommet bag på flere af de nye udviklingskommuner — særlig udpræget i Aalborg-området — og det har været vanskeligt for kommunerne at realisere det anlægsprogram, som en hensigtsmæssig varetagelse af de kommunale opgaver nødvendiggør. Kommunerne har gjort en koncentreret indsats for at tilvejebringe hensigtsmæssige undervisningsforhold, men på andre områder, særlig det sociale område, biblioteksvæsenet m. m., har kommunerne ikke været i stand til at stille samme goder til rådighed for befolkningen, som de centralt beliggende kommuner, der har gennemgået en roligere udvikling. Mangelen på vuggestuer, børnehaver og fritidshjem har været udpræget i flere af de kommuner, der ellers på grund af de relativt mange børn har haft et særligt behov for sådanne institutioner.

For en række opgaver, som omfatter eller har betydning for det samlede bysamfund, har der været etableret et vist samarbejde mellem de større kommuner i byområdet — typisk mellem købstaden

og forstadskommunerne — men samarbejdet omfatter ikke alle opgaver af fælles interesse, og omegnskommunerne deltager kun i begrænset omfang direkte i samarbejdet. Der er således etableret et samarbejde om de kulturelle institutioner og om en del institutioner for videregående undervisning, medens de trafikale opgaver og opgaverne med at udbygge den indre by til et attraktivt forretnings- og handelscenter ret ensidigt hviler på købstaden. På det tekniske område kan der være etableret et vist samarbejde mellem kommunerne f. eks. i relation til vandforsyning og vandafledning, men en videregående koordineret planlægning og en samordning af investeringerne vil kunne åbne mulighed for en mere rationel udnyttelse af anlæggene.

Opdelingen af storbyområderne i flere kommuner har ikke kunnet undgå at skabe særlige problemer for planlægningen og tilrettelæggelsen af den fremtidige byudvikling. Der har i de 3 storbyområder været etableret fælles planlægningsorganer, men det har — særlig i Odense og Aalborg-området — været vanskeligt for disse organer at sikre gennemførelsen af en byudvikling, der alene er dikteret af, hvad der tjener det samlede byområdes interesser. De enkelte kommuners interesser i en større eller mindre andel i udviklingen eller i en bestemt udvikling har påvirket dispositionerne i det samlede byområde. Der påregnes i de kommende år en meget betydelig befolknings- og erhvervsudvikling i de 3 storbyområder, og da købstæderne og flere af de større forstadskommuner nærmer sig den fulde udbygning, kan der forudses øgede vanskeligheder med at hindre byudviklingen i at sprede sig over et stort antal kommuner. De foreliggende egnsplaner og byudviklingsplaner for de 3 storbyer tilstræber alle en koncentration af udviklingen omkring nye centre.

Den uensartede befolkningssammensætning i de enkelte kommuner har stillet kommunerne forskelligt i økonomisk henseende — såvel i relation til udgifternes størrelse som til finansieringen af den kommunale andel i udgifterne. Selvom der ikke længere er så stor forskel på beskatingen i købstæderne og i sognekommunerne som tidligere, er der stadig forstadskommuner, der har en væsentligt lavere beskating og et betydeligt bedre beskatningsgrundlag end købstæderne. Den kraftige udflytning fra købstæderne resulterer i øvrigt normalt i en overflytning af skatteevne fra købstaden til forstadskommunerne og særlig til visse forstadskommuner, og flytningerne mellem kommunerne kan bidrage til en forøgelse af ulighederne. Omegnskommunerne eller hovedparten af omegnskommunerne har gennemgående et ringere skattegrundlag, og de meget betydelige

udgifter, som byudviklingen fører med sig, stiller disse kommuner i en særdeles vanskelig finansiel situation.

Skitseforslag til ny kommuneinddeling.

Det er i undersøgelserne gjort klart, at en ny kommuneinddeling, der skal kunne opfylde inddelingslovens almindelige princip for inddelingen omkring landets bysamfund, jfr. lovens § 3, må forudsætte en væsentlig forenkling af kommuneinddelingen i de pågældende byområder. En isoleret sammenlægning af omegnskommunerne indbyrdes — som har været bragt i forslag af visse kommuner — kan ikke med disse kommuners svage økonomiske stilling være et egnet grundlag for varetagelsen af de meget betydelige opgaver, der må løses i et storby-samfund. En sammenlægning af omegnskommunerne med de centrale kommuner må være en forudsætning for at skabe et rimeligt økonomisk grundlag for en hensigtsmæssig administration af byudviklingen og af de kommende opgaver.

Som et grundlag for kommunernes forhandlinger er der i undersøgelserne skitseret forskellige løsninger på kommuneinddelingsproblemerne i de 3 byområder. Disse løsninger har i regelen ikke omfattet alle kommuner i undersøgelsesområdet, men enkelte kommuner eller yderområder har kunnet holdes udenfor. Det har således været tilfældet for Lading, Hinnerup og Hørning kommuner i Århus-området, størstedelen af Langeskov og Årsløv kommuner i Odense-området og Aaby-Biersted, Storvorde, Sejflod, Gudum-Lillevorde og størstedelen af V. og Ø. Hassing og Ø. Hornum kommuner i Aalborg-området.

Det er i undersøgelserne fremhævet, at en sammenlægning af kommunerne i byområdet til én kommune vil opfylde inddelingslovens hovedprincip for kommuneinddelingen omkring byerne. Ved kun at etablere én kommune vil der blive skabt grundlag for en samlet løsning af de fælles opgaver i området og for tilrettelæggelsen af planlægningen af byens udvikling efter en samlet vurdering af muligheder og behov. Der vil blive tilvejebragt en økonomisk udgligning inden for byområdet og et bredt økonomisk grundlag for varetagelserne af større opgaver af afgørende betydning for byen.

Såfremt der ønskes en opdeling af byområderne i flere kommuner har kommissionen fundet det afgørende, at der tilstræbes dannet kommuner af en sådan størrelse og afgrænsning, at det vil være muligt at realisere den kommende byudvikling i overensstemmelse med de foreliggende planer.

I Århus-området har kommissionen skitseret

dannelsen af en sydvestlig kommune bygget op omkring det planlagte B-center ved Hasselager (omfattende Viby, Ormslev-Kolt, Holme-Tranbjerg, Maarslet og Beder-Malling kommuner samt eventuelt tillige Harlev-Framlev kommune). Det ville give en kommune med godt 46.000 indbyggere og med betydelige udviklingsmuligheder. Ved en yderligere opdeling af byområdet er der peget på dannelsen af en vestlig kommune ved sammenlægning af udviklingsområderne omkring Viborgvej og Silkeborgvej (omfattende Hasle, Aaby, Brabrand-Årsløv og Tilst-Kasted kommuner samt dele af Sabro-Fårup og Borum-Lyngby kommuner) eller en nordlig kommune ved sammenlægning af udviklingsområderne omkring Grenaavej og den kommende motorvejsforbindelse fra Lisbjerg til Skødstrup (omfattende Vejlbj-Risskov, Hjortshøj-Egaa, Skødstrup og Elsted kommuner). De to sidstnævnte nævnte kommunedannelser ville få henholdsvis 32.000 indbyggere og 26-27.000 indbyggere, men det er fremhævet, at etableringen af sådanne kommuner kan give anledning til særlige problemer med gennemførelsen af den foreliggende egnplan. Bl. a. af denne grund er der skitseret en mindre nordlig kommune omfattende udviklingsområdet langs den nordlige motorvejs afgrænsning til Skødstrup (Vejlbj-Risskov kommune og Egaa sogn skulle i så fald sammenlægges med Århus kommune sammen med et par mindre kommuner nord for købstaden).

I Odense-området skitserede kommissionen dannelsen af en nordvestlig kommune — eventuelt to nordvestlige kommuner — omkring Paarup og Næsby og en sydvestlig kommune omkring Dalum og Sanderum. Det ville resultere i kommuner med et indbyggertal på 20-25.000 indbyggere og med udviklingsmuligheder til noget nær en fordobling af indbyggertallet. Selvom Odense kommune ved en sammenlægning med de østlige kommuner ville få rigelige udviklingsmuligheder, måtte det indgå i overvejelserne, at en udskillelse af de vestlige kommuner som selvstændige enheder kunne fremme en vestvendt udvikling i strid med hovedideen i egnplanen — som netop går ind for en koncentreret byudvikling i sydøstlig retning omkring det kommende universitet og det planlagte afastningscenter for city.

I Aalborg-Nørresundby-området blev der skitseret dannet 2 kommuner, med kun fjorden som den fremtidige grænse, og eventuelt 3 kommuner ved en yderligere opdeling af det søndenfjords byområde i kommuner med henholdsvis Aalborg og Hassers som centre i hver sin kommune. En søndenfjords kommune ville få 37-38.000 indbyggere

medens en vestlig søndenfjords kommune (Hasseri kommune) ville få 21-22.000 indbyggere. Den skitserede opdeling af byområdet byggede på de foreliggende planer om etablering af 2 B-centre henholdsvis nord og syd for fjorden til aflastning for de nuværende erhvervsområder i den indre by.

De lokale forhandlinger.

Storbyundersøgelserne og de skitserede løsninger på kommuneinddelingen har givet anledning til forhandlinger mellem kommunerne i de enkelte byområder, men det er ikke under disse forhandlinger lykkedes at opnå enighed mellem kommunerne om kommuneinddelingen. Kommunalreformkommissionen har herefter afholdt møder med kommunernes repræsentanter, men heller ikke under disse møder er der tilvejebragt enighed mellem kommunerne om en samlet løsning på inddelingsproblemerne. Det er fra kommunalbestyrelsernes side — eller i hvert fald af hovedparten af kommunalbestyrelserne — tilkendegivet, at det forelagte undersøgelsesmateriale har været tilstrækkeligt og fyldstøgende, og at uenigheden mellem kommunerne overvejende skyldes principielt forskellige indstilling til, hvad der må anses for den mest hensigtsmæssige kommuneinddeling i et storbyområde.

Som det fremgår af kommissionens indstillinger, der er optaget som bilag 1-3, har såvel Århus, Odense som Aalborg byråd anset en samling af kommunerne i de enkelte byområder til én kommune for den mest hensigtsmæssige kommuneinddeling. Byrådene har ment, at kun en sådan løsning kan skabe grundlag for en rationel tilretteæggelse af den kommende byudvikling. Repræsentanterne for de øvrige kommuner eller hovedparten af disse kommuner har ikke været interesseret i for omfattende sammenlægninger og har i regelen henvist til, at for store kommuner vil kunne give anledning til administrative vanskeligheder og svækkede kontakten mellem borgerne og de folkevalgte.

I Århus-området har der i kommunalbestyrelserne i det sydvestlige byområde været interesse for en sammenlægning af de sydvestlige kommuner til én kommune, og i kommunalbestyrelserne for de vestlige kommuner har der på tilsvarende måde været flertal for at danne en vestlig kommune — selv om der i flere af kommunalbestyrelserne er afgivet mindretalsindstillinger om en mere omfattende løsning på inddelingsproblemerne i byområdet. Det har været vanskeligere at opnå enighed mellem de nordlige kommuner om en særlig kommune-dannelse nord for købstaden, idet der i en del af

disse kommuner har været stemning for at sammenlægge hele byområdet til én kommune. I Odense-området var der hos repræsentanterne for de 4 sydvestlige kommuner en overvejende interesse for sammenlægning af disse kommuner til én kommune, medens kun 3 af de 4 kommunalbestyrelser i det nordvestlige byområde kunne gå ind for etablering af en nordvestlig kommune. I de østlige og sydøstlige kommuner var kommunalbestyrelserne positivt indstillet for en sammenlægning med Odense købstad. I Aalborg-området — hvor en sammenlægning af Nørresundby, Sundby-Hvorup og Egholm kommuner blev accepteret af de øvrige kommuner som en midlertidig løsning på inddelingsproblemerne — var kommunalbestyrelserne ikke indstillet på at medvirke til dannelsen af de skitserede kommuner. Forstads- og omegnskommunernes repræsentanter fastholdt ønsket om en sammenlægning af disse kommuner i mindre enheder — i 5-6 nye kommuner uden om Aalborg kommune og den nye Nørresundby kommune.

Kommissionens indstillinger.

Kommunalreformkommissionen har i skrivelser af 27. maj 1968, 22. februar og 7. marts 1969 — jfr. bilag 1-3 — meddelt indenrigsministeriet, at kommissionen ikke har fundet det muligt at tilvejebringe den enighed mellem kommunerne om den fremtidige kommuneinddeling, som er en forudsætning for at kunne gennemføre en eventuel ny kommuneinddeling for byområdet efter reglerne i inddelingsloven, og at inddelingsproblemerne i de 3 byområder herefter må søges løst ved lov. Kommissionen har gentaget sine bemærkninger i undersøgelserne om, at det vil være rimeligt at tilstræbe en væsentlig forenkling af den kommunale inddeling i byområdet, og at en isoleret sammenlægning af de gennemgående økonomisk svagere stillede omegnskommuner, hvor en væsentlig del af den kommende byudvikling ventes at blive koncentreret, næppe vil være et egnet grundlag for varetagelsen af de betydningsfulde opgaver, der ventes løst i området.

Kommissionen har ikke i Århus- og Odense-indstillingerne fremsat egentlige forslag til en ændret kommuneinddeling i området, men har henvist til de i undersøgelserne skitserede muligheder og til de af kommunerne overfor kommissionen afgivne udtalelser. I Århus-indstillingen har kommissionen fremhævet, at forhandlingerne i området har bestyrket opfattelsen af, at den skitserede afgrænsning af byområdet i det store og hele er passende — nogle medlemmer mener dog, at Beder-Malling kommune må kunne holdes uden for byområdet — medens kommissionen i Odense-indstillingen har

fremhævet, at den rette afgrænsning af byområdet kan afhænge af, hvilken kommuneinddeling, der foretrækkes i området. I Aalborg-indstillingen har kommissionen trukket afgrænsningen af det fremtidige byområde tydeligere op, og de 3 alternative løsninger på kommuneinddelingen inden for området er nærmere blevet begrundet af de medlemmer, der har tilsluttet sig hver enkelt løsning.

Det er i øvrigt i kommissionens indstillinger fremhævet, at en opdeling af byen i flere kommuner vil efterlade et behov for et fastere samarbejde mellem kommunerne for en række opgavers vedkommende og formentlig nødvendiggøre en økonomisk udligning.

Norge og Sverige.

I Norge og Sverige, hvor den kommunale inddeling hidtil har bygget på principper, der har mange fælles træk med den danske, er det ved revisionen af kommuneinddelingen søgt opnået, at de hidtil administrativt delte bysamfund samles i kommunal henseende, og at der sikres byerne udviklingsmuligheder inden for kommunens grænser.

I Norge skabte loven om byernes optagelse i fylkeskommunerne fra 1961 grundlaget for en videregående ændring af kommuneinddelingen omkring landets byer, og i årene 1962-64 blev der omkring de større byer Trondheim, Stavanger og Kristiansand gennemført vidtgående sammenlægninger, der sikrede en administrativ samling af de adskilte bysamfund. For Bergen by er der ved lov af 21. juni 1968 fastlagt en ny kommuneinddeling, der vil samle Bergen i én kommune og bringe bykommunen op på et samlet indbyggertal på 203.000 indbyggere.

Der var til de norske byer knyttet forstadskommuner af betydelig størrelse, men ved revisionen af kommuneinddelingen er adskillige store kommuner — endog kommuner med 25-40.000 indbyggere — blevet sammenlagt med bykommuner. Der har i vidt omfang været tale om kommuner, der selv har haft betydelig industri og erhvervsbeskæftigelse inden for kommunens grænser, og i visse tilfælde endog kommuner, der ikke har været sammenbygget med købstaden.

I Sverige har behovet for en revision af kommuneinddelingen omkring byerne ikke været nær så påtrængende som i Norge, idet administrationen af inddelingsloven fra 1919 i tidens løb har sikret gennemførelsen af vidtgående indlemmelser i bykommunerne. Hovedparten af de svenske byer har fået deres arealer betydeligt forøget, og en væsentlig del af byernes erhvervsbyggeri og boligbyggeri er foregået på de indlemmede arealer. Dette gælder også de største provinsbyer. Gøteborg kommune, der om-

fatter den beboelsesmæssige og erhvervmæssige udbygning på begge sider af Gøtaelven, har et indbyggertal på godt 420.000, og Malmø kommune, der er den næststørste provinsby-kommune, har omkring 250.000 indbyggere. Bykommunerne har gennemgående rigelige arealer til fortsat udvikling, og bl. a. af denne grund er de kommuner, der grænser op til de svenske bykommuner, relativt små — hovedparten af kommunerne har kun mellem 2.000 og 3.000 indbyggere.

De svenske bykommuner var ikke omfattet af inddelingsreformen fra 1952, men den fornyede revision af inddelingen — der blev igangsat i 1961, og som forudsætter en etapevis gennemført kommuneinddeling — omfatter også bykommunerne. Der er dannet kommuneblokke omkring alle svenske byer, og adskillige af kommuneblokkene dækker et meget betydeligt areal — Norrkøping således ca. 1.492 km² og Jönköping, hvor „centralorten“ i øvrigt er to sammenbyggede købstæder, ca. 1.400 km².

Inddelingen i de tre storstadsregioner Stockholm, Gøteborg og Malmø er på grund af disse områders særlige problematik fastlagt efter lidt andre principper.

Der er på frivillig basis gennemført en del sammenlægninger inden for de enkelte kommuneblokke — det gælder også inden for kommuneblokkene omkring Gøteborg og Malmø, hvor sammenlægningerne med de to byer ellers vanskeliggøres af, at bykommunerne endnu står uden for landstingskommunen. Gøteborg og Malmø indgår i øvrigt i et regionalt samarbejde med andre kommuneblokke dækkende områder på henholdsvis ca. 595.000 indbyggere og ca. 363.000 indbyggere.

Det overvejes for tiden at søge sammenlægningen af kommuneblokkene fremmet og eventuelt fastsætte en tidsfrist — senest 1. januar 1974 — for reformens gennemførelse.

Forslaget til en ny kommuneinddeling.

Inddelingsproblemerne omkring landets øvrige bysamfund er ved at være afklarede. Kommunalreformkommissionen har efter en gennemgang af forholdene i de enkelte byområder og forhandlinger med kommunernes repræsentanter fremsat forslag til en ændret kommuneinddeling, der overalt følger lovens hovedprincip „ét bysamfund — én kommune“, og kommissionen har således ikke for disse byer benyttet sig af adgangen til at gøre undtagelse fra hovedprincippet. Kommissionens indstillinger er alle blevet tiltrådt af indenrigsministeren.

Ved at følge den anden fremgangsmåde for de 3 største provinsbyer ville det — som også anført af kommunalreformkommissionen — være nødvendigt

F. t. 1. vedr. den kommunale inddeling i Århus m. fl. byområder.

at etablere et fastere samarbejde mellem kommunerne i byområdet og at gennemføre en særskilt økonomisk udligning for de enkelte byområder. Et sådant samarbejde og en sådan udligning kunne tænkes administreret enten af de nye amtskommuner eller af specielle samarbejdsorganer, der måtte etableres for de pågældende byområder. Det må imidlertid anses for principielt uheldigt, om de amtskommuner, der rummer de 3 store byområder, skal udstyres med andre og videregående beføjelser end amtsrådene andre steder i landet, hvor byernes inddelingsforhold er løst efter lovens hovedprincip, og ligeså uheldigt, hvis der skal etableres en lokal omlægning og dermed et nyt forvaltningsapparat for de 3 byer. Det kan betyde en svækkelse af de enkelte kommuners stilling, ligesom en økonomisk udligning for byområdet kan føre til en forflygtigelse af de enkelte kommunalbestyrelses direkte ansvar.

Det er fundet bedst stemmende med kommunalreformens formål og hovedsigte at gennemføre en ny kommuneinddeling omkring Århus, Odense og Aalborg byer, der sikrer de 3 byområder de bedste muligheder for en selvstændig administration af de lokale anliggender.

Det er derfor i nærværende lovforslag foreslået, at den ny kommuneinddeling omkring landets 3 største provinsbyer — ligesom kommuneinddelingen for landets øvrige byer — skal samle de administrativt delte bysamfund i én kommune og sikre de nye bykommuner rimelige arealer til den kommende udvikling. Det må ikke mindst for de store byer — med de meget betydelige opgaver, som disse byer kan ventes at skulle løse i de kommende år og med den meget betydelige udvikling, som kan påregnes i byområderne — være magtpåliggende at søge tilvejebragt det mest rationelle grundlag for varetagelsen af de kommende opgaver og at sikre, at planlægningen og tilrettelæggelsen af den kommende byudvikling kan ske efter en samlet vurdering af muligheder og behov. Det vil ved etableringen af sådanne kommuner være muligt at tilvejebringe en økonomisk udligning inden for de pågældende byområder og sikre et bredt økonomisk grundlag for varetagelsen af de større opgaver.

Den ny *Århus kommune*, der er vist på kortbilag A, er foreslået dannet ved sammenlægning af 17 hele kommuner (Århus, Vejlbj-Risskov, Hasle, Aaby, Brabrand-Årslev, Viby, Holme-Tranbjerg, Beder-Malling, Maarslet, Ormslev-Kolt, Harlev-Framlev, Tilst-Kasted, Trige, Elev, Elsted, Hjortshøj-Egaa og Skødstrup kommuner) og 2 sogne (Lyngby sogn af Borum-Lyngby kommune og Fårup sogn af Sabro-Fårup kommune) samt mindre dele af 2 kommuner (Solbjerg og Todbjerg-Mejlby

kommuner). Den ny kommune vil få et samlet folketal på 217.000 indbyggere og dække et areal på 342 km².

Folketallet inden for den ny kommunes grænser er steget betydeligt i de senere år — fra 197.000 indbyggere i 1960 til 217.000 indbyggere pr. 1. juli 1968 eller med 10 pct., jfr. bilag 4. Den nye kommunes skalaindkomster udgjorde i 1968-69 8.869 kr. pr. indbygger og grundværdierne 5.662 kr. pr. indbygger, jfr. bilag 5.

Den ny *Odense kommune* hvis grænser er indtegnet på kortbilag B, er foreslået dannet ved sammenlægning af 11 hele kommuner (Odense, Lumbj, Allesø-Næsbyhovedbroby, Paarup, Korup-Ubberud, Sønderum, Brændekilde-Bellinge, Dalum, Stenløse-Fangel, Fraugde og Fjordager) og 2 sogne (Allerup sogn af Allerup-Davinde kommune og Højby sogn af Årslev kommune) samt en mindre del af Langeskov kommune. Den ny kommune vil få 159.500 indbyggere og dække et areal på 295 km².

Folketallet inden for den ny kommune er steget fra 149.000 indbyggere i 1960 til 159.500 indbyggere pr. 1. juli 1968, eller med 7 pct., jfr. bilag 6. De samlede skalaindkomster udgjorde i 1968-69 gennemsnitligt 8.351 kr. pr. indbygger og grundværdierne 5.191 kr. pr. indbygger, jfr. opstillingen i bilag 7.

Den ny *Aalborg kommune*, der er vist på kortbilag C, er foreslået dannet ved sammenlægning af 9 hele kommuner (Aalborg, Hasserris, Nørholm, Sønderholm-Frejlev, Sdr. Tranders, Romdrup-Klarup, Nørresundby, Sulsted-Ajstrup og Horsens-Hammer), betydelige dele af 4 kommuner (Ellidshøj-Svenstrup, Ferslev-Dall-Volsted, Gunderup-Nøvling samt Vadum kommuner) samt mindre dele af 2 kommuner (Ø. Hornum og V. Hassing-Ø. Hassing kommuner). Den ny kommune vil få 149.000 indbyggere, men dække det største areal af de 3 kommuner, 474 km².

Folketallet inden for den ny kommune er steget med 7 pct. i perioden 1960-68 — fra 139.000 indbyggere i 1960 til 149.000 indbyggere pr. 1. juli 1968, jfr. bilag 8. De samlede skalaindkomster udgjorde i 1968-69 gennemsnitligt 7.639 kr. pr. indbygger og grundværdien 4.360 kr. pr. indbygger, jfr. bilag 9.

For de kommuner, der kun delvis berøres af den ændrede inddeling omkring de 3 byer, vil de resterende dele kunne indgå i sammenlægning til anden side. Muligvis vil dog visse kommuner i stedet foretrække totalsammenlægning med den nye bykommune, og der er derfor i lovforslaget åbnet mulighed for at imødekomme et sådant ønske fra kommunens side.

De 3 bykommuner vil få et større folketal end

de øvrige nye kommuner, der vil blive etableret herhjemme. Flere af disse kommuner vil dog få et meget betydeligt befolkningsgrundlag, og der vil flere steder i landet blive dannet kommuner, der dækker et større areal end de foreslåede nye Århus og Odense kommuner. De befolkningsmæssigt største kommuner vil blive:

	Indbyggertal	km ²
Esbjerg.....	75.000	221
Randers.....	62.000	113
Horsens.....	51.000	194
Kolding.....	50.000	201
Helsingør.....	50.000	122
Vejle.....	50.000	150
Herning.....	48.000	359

En række større forstadskommuner indgår i disse nye bykommuner. Tikøb kommune med 20.300 indbyggere indgår således i den nye Helsingør kommune, og Guldager kommune med 8.500 indbyggere deltager i kommunesammenlægningen omkring Esbjerg. Syd for Randers vil de 3 kommuner — Vorup, Kristrup og Haslund-Ølst kommuner — der var blevet enige om sammenlægning til en ny kommune med 13.500 indbyggere, indgå i den nye Randers kommune.

De arealmæssigt største kommuner vil — ifølge de indtil nu godkendte sammenlægninger — blive den ny Ringkøbing kommune (387 km²), Egvad kommune (373 km²), Mors kommune (363 km²), Herning kommune (359 km²), Skjern kommune (334 km²) og Give kommune (334 km²).

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Den foreslåede kommune omkring Århus by svarer til den af kommunalreformkommissionen i den særlige „Århus-undersøgelse“ skitserede kommune. Den ny kommune vil blive dannet ved sammenlægning af 17 hele kommuner, 2 sogne (Lyngby sogn af Borum-Lyngby kommune og Fårup sogn af Sabro-Fårup kommune) samt mindre dele af Solbjerg og Todbjerg-Mejlby kommuner. Det har i første række været tanken at søge Ingerslev-området af Solbjerg kommune og Skårup-området af Todbjerg-Mejlby kommune overført til den ny Århus kommune, men den nærmere afgrænsning af den nye kommune skal fastlægges af indenrigsministeren efter indstilling fra kommunalreformkommissionen, jfr. forslagens § 4.

Den foreslåede Århus kommune vil få 217.000 indbyggere (pr. 1. juli 1968) og dække et areal på

342 km². Det vil være muligt inden for den ny kommunes grænser at realisere den i Egnspanen for Århus-egnen skitserede udvikling og etablere de planlagte B-centre — i henholdsvis Lisbjerg og Hasselager — i harmoni med gennemførelsen af de ændrede planer for den indre by.

Til § 2.

Den foreslåede kommune omkring Odense by svarer til den i „Odense-undersøgelsen“ skitserede kommune. Den ny kommune vil blive dannet ved sammenlægning af 11 hele kommuner, 2 sogne (Allerup sogn af Allerup-Davinde kommune og Højby sogn af Årslev kommune) samt en mindre del af Langeskov kommune. Det er fundet rigtigt at overføre den vestlige del af Marslev sogn — i første række Holev-området — til den ny Odense kommune. Davinde sogn af Allerup-Davinde kommune vil sammen med Rolsted kommune eventuelt kunne henføres til Langeskov kommune, jfr. forslagens § 4.

Den foreslåede Odense-kommune vil få 159.500 indbyggere og dække et areal på 295 km². Det vil være muligt inden for denne kommunes grænser at sikre byudviklingen i overensstemmelse med de i egnspanen skitserede retningslinier.

Til § 3.

Den foreslåede kommune omkring Aalborg by svarer til den i „Aalborg-Nørresundby-undersøgelsen“ skitserede kommune. Den ny kommune vil blive dannet ved sammenlægning af 9 hele kommuner, udviklingsområderne af 4 kommuner (Ellidshøj-Svenstrup, Ferslev-Dall-Volsted, Gunderup-Nøvling og Vadum kommuner) samt mindre dele af Ø. Hornum og Ø. Hassing-V. Hassing kommuner. I de to sidstnævnte kommuner er der i første række tænkt på Godthåb-området af Ø. Hornum kommune og Stae-området af Ø. Hassing-V. Hassing kommune. Den nærmere grænsedragning forudsættes fastlagt af kommunalreformkommissionen, jfr. lovforslagets § 4. Denne bestemmelse åbner tillige mulighed for eventuelt at imødekomme et ønske fra sognerådene for den nævnte kommuner om en totalsammenlægning med de øvrige kommuner fremfor en isoleret afståelse af udviklingsområderne.

Den foreslåede Aalborg kommune vil få 149.000 indbyggere og dække et areal på 474 km². Det vil være muligt inden for denne kommunes grænser at tilrettelægge byens udvikling på begge sider af fjorden i overensstemmelse med de foreliggende planer, og at sikre en koordinering af de meget betydelige investeringer, der forestår bl. a. i havnebyggeri, udbygning af industriarealer m. m.

Til § 4.

Det er i bestemmelsen foreslået, at det overlades til indenrigsministeren efter indstilling fra kommunalreformkommissionen at fastlægge den nærmere grænse for de i §§ 1-3 foreslåede nye kommuner. For de kommuner, der kun delvis er foreslået inddraget i de nye storbykommuner, vil det være rimeligt, at sikre, at den øvrige del af kommunerne kan sammenlægges til anden side, og at sådanne sammenlægninger kan gennemføres samtidig med dannelsen af de nye kommuner omkring storbyerne. Bestemmelsen åbner dog tillige mulighed for at inddrage de pågældende kommuner i deres helhed i de nye bykommuner, hvis dette harmonerer med en rationel tilrettelæggelse af kommuneinddelingen i oplandet.

Til § 5.

Det er i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i inddelingslovens § 8 foreslået, at kommunalreformkommissionen udarbejder forslag til vilkår for etableringen af de nye kommuner. Da den nye kommuneinddeling omkring de 3 store byer imidlertid forudsættes gennemført pr. 1. april 1970, er det — på grund af den begrænsede tid, der vil være til rådighed til vilkårenes udarbejdelse — ikke muligt at give kommunerne en særlig lang frist

til gennem lokale forhandlinger at søge tilvejebragt enighed om et vilkårsudkast. Hvis kommunalreformkommissionen skønner, at det ikke vil være muligt lokalt at opnå enighed om vilkårene, må kommissionen i de 3 byer fra et tidligt tidspunkt deltage aktivt i vilkårsopstillingen. Til bistand for kommissionen ved udarbejdelse af vilkårene er der foreslået nedsat et fællesudvalg for kommunerne. Da udvalget alene skal være rådgivende for kommissionen, er det foreslået sammensat af én repræsentant for hver kommune, der berøres af den nye kommuneinddeling.

Fællesudvalget skal alene bistå kommissionen med udarbejdelse af vilkårsudkastet, medens der i øvrigt i vilkårene — således som det er praktiseret ved sammenlægningerne omkring landets øvrige byer — vil blive optaget bestemmelser om nedsættelse af et nyt fællesudvalg til at forberede kommunesammenlægningen, udarbejde budget m.m.

Til § 6.

Det er i bestemmelsen præciseret, at de almindelige regler i inddelingslovens kap. IV og V for opstilling af vilkår og for virkningerne af den nye kommuneinddeling finder tilsvarende anvendelse for de 3 store byer.

KOMMUNALREFOMKOMMISSIONEN

København, den 7. marts 1969.

Bilag 1.

Til indenrigsministeren.

Kommunalreformkommissionen har behandlet inddelingsproblemerne i Århus byområde i henhold til de i lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling angivne retningslinjer.

Den særlige undersøgelse af forholdene i byområdet, som det i henhold til inddelingslovens § 9 påhviler kommissionen at foretage, og som skal omfatte en gennemgang af de befolkningsmæssige, erhvervsmæssige og økonomiske forhold i byområdet samt en vurdering af byudviklingens tilrettelæggelse og kommunernes varetagelse af de øvrige kommunale opgaver, er blevet udsendt til kommunerne etapevis — den 22. januar, den 12. februar og den 21. februar 1969.

Undersøgelsen omfatter ialt 22 kommuner, Århus købstadkommune, Aaby, Brabrand-Årslev, Hasle, Holme-Tranbjerg, Vejby-Risskov, Viby, Beder-Malling, Borum-Lyngby, Elev, Elsted, Harlev-Framlev, Hinnerup, Lading, Maarslet, Ormslev-Kolt, Sabro-Fårup, Tilst-Kasted og Trige sognekommuner, alle i Århus amtsrådsreds, Hjortshøj-Egaa og Skødstrup sognekommuner i Randers amtsrådsreds samt Hørning sognekommune i Skanderborg amtsrådsreds.

Undersøgelsen har vist, at der består en nær befolkningsmæssig og erhvervsmæssig samhørighed mellem hovedparten af kommunerne i området. Århus købstadkommune har i de senere år haft faldende folketal, medens flere af de øvrige kommuner har fået en meget væsentlig befolkningstilvækst. Der foregår et betydeligt antal flytninger mellem kommunerne i området — såvel mellem Århus kommune og forstadskommunerne som mellem disse kommuner og omegnskommunerne. En overvejende del af de nye beboere i udviklingskommunerne er tilflyttere, og en meget væsentlig del af tilflytterne kommer fra Århus kommune og forstadskommunerne. Hovedparten af byområdets industri- og erhvervsvirksomheder

ligger i Århus kommune, og områdets beboere har hovedsagelig deres erhverv i købstaden. Der er dog i de senere år foregået et betydeligt større erhvervsbyggeri i forstadskommunerne end i Århus kommune, og denne udvikling vil — hvis den fortsætter — svække købstadens hidtil dominerende stilling som arbejds- og erhvervscenter.

Ved løsningen af de traditionelle kommunale opgaver optræder de enkelte kommuner i almindelighed som selvstændige enheder. Kommunerne omkring Århus købstad har ydet en betydelig indsats for at tilvejebringe hensigtsmæssige undervisningsforhold, men for en række andre opgaver — biblioteksvæsenet, den sociale forsyning etc. — er det kun lykkedes en del af kommunerne, fortrinsvis forstadskommunerne, at tilvejebringe goder, der står mål med, hvad Århus kommune kan byde sine borgere. For en række opgaver af betydning for det samlede bysamfund er der etableret et samarbejde mellem kommunerne i undersøgelsesområdet, men ikke alle kommuner deltagere i dette samarbejde, og der er fortsat opgaver af fælles interesse, der hviler ret ensidigt på Århus kommune. På det tekniske område er der, trods et udstrakt samarbejde, behov for en videregående koordinering af drift og investeringer.

Den uensartede befolkningssammensætning i de enkelte kommuner har stillet kommunerne forskelligt i økonomisk henseende. Det gælder såvel i relation til udgifternes størrelse og fordeling på de enkelte opgaver som ved finansieringen af de kommunale udgifter. Generelt set er Århus kommune og de udprægede forstadskommuner økonomisk væsentligt bedre stillet end omegnskommunerne.

Opdelingen af byområdet i flere kommuner har ikke kunnet undgå at skabe problemer for planlægningen og tilrettelæggelsen af byens udvikling, men takket være en tidlig iværksat og ret effektiv fælles plan-

lægning af byudviklingen er det lykkedes at holde igen på byspredningen og i det store og hele gennemføre en byudvikling, der følger hovedsigtet i de vedtagne planer. Der ventes fortsat en kraftig befolknings-tilvækst i byområdet, og den overvejende del af udviklingen kan påregnes at foregå i forstads- og omegnskommunerne. I flere af kommunerne er kun en del af de arealer, der ventes inddraget til bebyggelse kommunalt ejede, og en ret betydelig del af udviklingen kan påregnes at blive præget af privat udstykning og finansiering.

Kommissionen har ikke i tilknytning til undersøgelsen fremsat egentlige forslag til en ny kommuneinddeling omkring Århus, men har peget på, at det ville være værdifuldt, om forhandlingerne mellem kommunerne i byområdet blev søgt koncentreret om en væsentlig forenkling af kommuneinddelingen i området. Efter kommissionens opfattelse måtte dele af undersøgelsesområdet kunne påregnes at blive holdt uden for et kommende inddelingsforslag. Det gælder således Hørning kommune sydvest for byen, Hinnerup kommune i den nordvestlige del af området, samt de vestligste dele af undersøgelsesområdet — omfattende Lading kommune, Sabro sogn af Sabro-Fårup kommune og Borum sogn af Borum-Lyngby kommune. En passende afrunding af byområdet kunne på den anden side gøre mindre grænsereguleringer i forhold til Solbjerg kommune syd for byen og Todbjerg-Mejlby kommune nord for området naturligt.

Som et vejledende udgangspunkt for kommunernes forhandlinger fremhævede kommissionen, at en samling af byområdet i én kommune ville opfylde inddelingslovens hovedprincip for kommuneinddelingen omkring byerne og skabe grundlag for en samlet løsning af de fælles opgaver i området og for tilrettelæggelsen og planlægningen af byens udvikling efter en samlet vurdering af muligheder og behov. Hvis byområdet ønskes opdelt i flere kommuner, ville en udskillelse af den sydvestlige del af byen til en selvstændig kommune naturligt kunne komme på tale. En sammenlægning af Viby, Holme-Tranbjerg, Ormslev-Kolt, Maarslet og Beder-Malling kommuner samt eventuelt tillige Harlev-Framlev kommune kunne skabe grundlag for

en koordinering af den forventede meget betydelige udvikling i sydvestlig retning og grundlag for en samling af kræfterne om udbygning af det planlagte B-center ved Hasselager. Ved en yderligere opdeling af byområdet ville dannelsen af en vestlig eller en nordlig kommune kunne indgå i overvejelserne. En sammenlægning af Aaby, Hasle, Brabrand-Årslev og Tilst-Kasted kommuner samt de inddragede dele af Sabro-Fårup og Borum-Lyngby kommuner vil samle kommuner, der har et ret udstrakt samarbejde indbyrdes, og som gennemgår en udvikling, der er knyttet til de samme trafikårer. En isoleret sammenlægning af de vestlige kommuner ville dog kunne bidrage til at forcere en vestvendt udvikling, som ligger uden for rammen af den vedtagne egnsplan. En eventuel nordlig kommune kunne tænkes dannet ved sammenlægning af Vejlbjerg-Risskov, Elsted, Hjortshøj-Egaa og Skødstrup kommuner, men da en sådan kommune ville være uden et naturligt centrum og efter den foreliggende egnsplan få to adskilte udviklingsretninger inden for sine grænser, kunne det overvejes at dele området op, således at Vejlbjerg-Risskov og Egaa sogn af Hjortshøj-Egaa kommune blev sammenlagt med Århus kommune, medens Hjortshøj sogn ved sammenlægning med Elsted og Skødstrup kommuner og eventuelt Todbjerg-Mejlby kommune fra Randers amt og en del af Trige kommune dannede en ny nordlig kommune.

Det er i undersøgelsen fremhævet, at det ved en eventuel opdeling af byområdet i flere kommuner må være magtpåliggende at sikre Århus kommunes fortsatte interesse i aktiv deltagelse i byudviklingen, og at en sammenlægning af Århus kommune med Elev og størsteparten af Trige kommuner — som er forudsat i de foranstående bemærkninger — kun vil henføre det nærmeste opland for det planlagte B-center ved Lisbjerg til Århus kommune.

Der blev den 28. februar 1969 holdt et fællesmøde mellem kommunerne i området, men det lykkedes ikke her, at tilvejebringe enighed om en ny kommuneinddeling. I dagene 5.-6. marts 1969 afholdt kommunalreformkommissionen møder i Brabrand med repræsentanter for de ialt 24 kommuner i området, der er berørt af undersøgelsen

eller af forslaget til byområdets afgrænsning, samt med repræsentanter fra Århus, Randers og Skanderborg amtsråd. Hovedparten af kommunalbestyrelserne gav udtryk for, at det tilvejebragte undersøgelsesmateriale var tilstrækkeligt og fyldestgørende som grundlag for en vurdering af kommuneinddelingsproblemerne i byområdet, men det lykkedes ikke for kommissionen at tilvejebringe enighed mellem kommunerne om en samlet løsning af inddelingsproblemerne i byområdet.

Århus amtsråd gik ind for en opdeling af byområdet i flere kommuner, men mente, at byområdet måtte kunne begrænses, således at Beder-Malling og Harlev-Framlev kommuner samt Borum-Lyngby og Sabro-Fårup kommuner i deres helhed holdes uden for inddelingsforslagene for byen. Amtsrådet støttede tanken om dannelsen af en sydvestlig kommune og en vestlig kommune som skitseret af kommissionen samt dannelsen af en nordlig kommune. Et flertal i amtsrådet fandt, at Århus kommune ved en sammenlægning med Elev og en del af Trige kommuner samt Vejlbj-Risskov kommune og Egaa sogn af Hjortshøj-Egaa kommune ville få en betydelig tilvækst og et passende udviklingsområde i tilknytning til B-centret i Lisbjerg, således at der skulle være mulighed for at etablere den mindre nordlige kommune, som indgik i kommissionens skitseforslag, medens et mindretal i amtsrådet mente, at også Vejlbj-Risskov kommune og Egaa sogn måtte indgå i den nordlige kommunedannelse. Randers amtsråds repræsentanter støttede flertalsindstillingen fra Århus amtsråd.

Århus byråd anså en samling af byområdet i én kommune for at skabe det bedste grundlag for en løsning af de kommunale opgaver i området og for tilrettelæggelsen af den fremtidige byudvikling i området, og byrådet fremhævede, at en samling af forstads- og omegnskommunerne i nye større kommuner uden om Århus ville kunne vanskeliggøre samarbejdet i byområdet. Byrådet ville foretrække en uændret bevarelse af den nuværende kommuneinddeling fremfor en opdeling af byområdet som skitseret af kommissionen.

En del af forstads- og omegnskommunerne gav udtryk for, at de foretrak de nuværende kommuner opretholdt uændret eller kom-

munerne sammenlagt i mindre enheder end skitseret af kommissionen, men kunne sådanne forslag ikke betragtes som realistiske, var der blandt hovedparten af kommunerne enighed om, at en opdeling af byområdet i de kommuner, som var skitseret i undersøgelsen, var at foretrække fremfor en sammenlægning af hele området til én kommune. I Viby sogneråd var der således énstemmig tilslutning til og i Ormslev-Kolt sogneråd et flertal for forslaget om den sydvestlige kommune, og også Holme-Tranbjerg og Maarslet sogneråd kunne gå ind for denne kommunedannelse. Et mindretal i Ormslev-Kolt sogneråd gik derimod ind for én kommune omfattende hele byområdet. Beder-Malling sogneråd ønskede ikke kommunen inddraget i Århus byområde, men foretrak gennemførelsen af den vedtagne sammenlægning med Solbjerg kommune, og Solbjerg sogneråd støttede dette forslag, men fandt det dog ikke urimeligt, at den nordlige del af Solbjerg kommune som skitseret i undersøgelsen inddrages i byområdet. I Aaby, Hasle og Brabrand-Årlev sogneråd gik et flertal i sognerådet og i Tilst-Kasted et énstemmigt sogneråd ind for dannelsen af en vestlig kommune, medens et mindretal i de 3 førstnævnte sogneråd gik ind for en total sammenlægning af kommunerne i byområdet.

Harlev-Framlev og Sabro-Fårup sogneråd ønskede kommunerne inddraget i sammenlægninger med de øvrige kommuner i byområdet, medens Lading sogneråd og et flertal i Borum-Lyngby sogneråd ville foretrække en isoleret sammenlægning af de 2 kommuner med Harlev-Framlev og Sabro-Fårup kommuner. Kunne dette ikke realiseres, ønskede Lading sogneråd at stå frit ved de kommende forhandlinger om kommunesammenlægning, medens flertallet i Borum-Lyngby sogneråd i så fald ville foretrække kommunens inddragelse i byområdet — et forslag som et mindretal i sognerådet i alle tilfælde gik ind for. Sabro-Fårup og Borum-Lyngby sogneråd gav i øvrigt begge udtryk for, at de ikke ønskede deres kommune delt.

Vejlbj-Risskov sogneråd kunne tilslutte sig skitseforslaget om dannelsen af en nordlig kommune ved sammenlægning af kommunen med Elsted, Hjortshøj-Egaa og Skødstrup kommuner — dog med visse

grænsereguleringer i forhold til Elev og Århus kommuner — men sognerådet fremsatte et alternativt forslag til en 3-delning af byen, hvor kommunerne skulle bygges op omkring hver sit overordnede center i byområdet. Dette forslag ville medføre, at Århus kommunes nordlige del med det kommende B-center ved Lisbjerg indgik i den nordlige kommune tillige med Elev og Trige kommuner.

Hjortshøj-Egaa sogneråd foreslog en ny administrativ kommunestruktur for området, hvor de nuværende kommuner bevares som selvstændige enheder — eventuelt efter visse justeringer, der sikrer, at kommunerne vil få mindst 5-10.000 indbyggere — og således at der etableres et særligt storbyråd for byområdet, der skal overtage en del af de enkelte kommuners beføjelser. I Elsted sogneråd tilsluttede et flertal af rådets medlemmer sig tanken om en særlig regionalkommune for byområdet, men flertallet kunne også gå ind for dannelsen af en nordlig kommune med Vejlbj-Risskov kommunes deltagelse. Et medlem af sognerådet foretrak dannelsen af én kommune for hele byområdet. I Skødstrup sogneråd var der énstemmig tilslutning til forslaget om byen som én kommune, dog under den forudsætning, at der ville blive givet de enkelte kommuner en vis afviklingsperiode. Todbjerg-Mejlby sogneråd fremhævede, at kommunen var nært knyttet til Skødstrup og Hjortshøj-Egaa kommuner, og at kommunens fremtidige tilhørsforhold måtte afhænge af disse to kommuners placering. Sognerådet lagde i øvrigt vægt på, at kommunen ikke blev delt.

Trige sogneråd gik énstemmigt ind for dannelsen af én kommune i Århus-området, hvis der kunne skabes sikkerhed for, at den nye kommune ville få en størrelse, der svarede til kommissionens skitse. Et flertal i sognerådet ønskede dog, at kommunen i alle tilfælde blev sammenlagt med Århus kommune, medens et mindretal ville forbeholde sig sin stilling, hvis den ny Århus kommune ikke fik den ønskede størrelse. Der var i sognerådet enighed om, at kommunen ikke burde deles. I Elev sogneråd var der flertal for en sammenlægning af

Elev kommune med Århus kommune, medens et mindretal var stemt for det af Hjortshøj-Egaa sogneråd fremsatte regional-kommuneforslag.

Hinnerup og Hørning sogneråd var enige i, at de to kommuner ikke skulle omfattes af inddelingsforslagene for byen, og Skanderborg amtsråd støttede Hørning sogneråd i dette standpunkt.

Kommunalreformkommissionen har herefter påny behandlet inddelingsproblemerne i Århus byområde og har vedtaget over for ministeren at udtale, at kommissionen ikke finder det muligt at tilvejebringe den enighed mellem kommunerne om den fremtidige kommunale inddeling i storbyområdet, der er en nødvendig forudsætning for at gennemføre en eventuel ny kommuneinddeling for byområdet efter reglerne i lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling. Inddelingsproblemerne må herefter som angivet i lovens § 9 søges løst ved særlig lov.

Kommissionen har ikke ment at burde fremsætte forslag til en ændret kommuneinddeling i byområdet, men skal alene henvisse til de af kommissionen i selve undersøgelsen skitserede muligheder og til de af kommunerne over for kommissionen afgivne udtalelser. Kommissionen finder det dog rigtigt at fremhæve, at forhandlingerne med kommunernes repræsentanter har bestyrket opfattelsen af, at den af kommissionen skitserede afgrænsning af byområdet i det store og hele er passende, idet dog nogle af kommissionens medlemmer er af den opfattelse, at Beder-Malling kommune burde kunne holdes uden for et kommende forslag til en ny kommuneinddeling for byområdet. Kommissionen ville anse det for rimeligt at sikre de kommuner, der kun delvist indgår i byområdet, mulighed for kommunens totale inddragelse i området, hvis dette harmonerer med en rationel tilrettelæggelse af kommuneinddelingen i oplandet.

Som angivet i undersøgelsen finder kommissionen, at en opdeling af byen i flere kommuner vil efterlade behov for et fastere samarbejde mellem kommunerne for en række opgavers vedkommende og formentlig nødvendiggøre en økonomisk udligning.

KOMMUNALREFORMKOMMISSIONEN

København, den 22. februar 1969.

Bilag 2.

Til indenrigsministeren.

Kommunalreformkommissionen har behandlet inddelingsproblemerne i Odense byområde i henhold til de i lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling angivne retningslinier.

Den særlige undersøgelse af forholdene i byområdet, som det i henhold til inddelingslovens § 9 påhviler kommissionen at foretage, og som skal omfatte en gennemgang af de befolkningsmæssige, erhvervsmæssige og økonomiske forhold i byområdet og en vurdering af byudviklingens tilrettelæggelse og kommunernes varetagelse af de øvrige kommunale opgaver, blev udsendt til kommunerne den 20. januar 1969.

Undersøgelsen omfatter i alt 14 kommuner, Odense købstadkommune samt 13 sognekommuner, Dalum, Sanderum, Paarup, Allesø-Næsbyhovedbroby, Lumby, Fjordager, Fraugde, Allerup-Davinde, Årslev, Stenløse-Fangel, Brændekilde-Bellinge, Korup-Ubberud og Langeskov kommuner.

Undersøgelsen har vist, at der består en nær befolkningsmæssig og erhvervsmæssig samhørighed mellem hovedparten af kommunerne i området. Odense købstadkommune har i de senere år været genstand for en befolkningsmæssig tilbagegang, medens flertallet af de øvrige kommuner har haft en meget betydelig befolkningstilvækst. En overvejende del af de nye beboere i sognekommunerne er tilflyttere, og en meget væsentlig del af tilflytterne kommer fra Odense kommune. Hovedparten af byområdets industri- og erhvervsvirksomheder ligger i Odense kommune, og områdets beboere har hovedsagelig deres erhverv i købstaden.

Ved løsningen af de traditionelle kommunale opgaver optræder de enkelte kommuner i almindelighed som selvstændige enheder, og der er kun i et ret beskedent omfang etableret et samarbejde mellem kommunerne i byområdet. Kommunerne omkring Odense købstad har gjort en koncentreret indsats for at tilvejebringe hensigts-

mæssige undervisningsforhold, men for en række andre opgaver — biblioteksvæsenet, den sociale forsyning etc. — er det kun lykkedes en begrænset del af kommunerne at nå en standard, der svarer til, hvad Odense kommune kan byde sine borgere. En del større opgaver af betydning for det samlede bysamfund hviler ret ensidigt på Odense kommune, og det har undertiden været vanskeligt ved kommunernes forhandlinger at opnå et samarbejde om opgaverne og en rimelig fordeling af de økonomiske byrder.

Den uensartede befolkningssammensætning i kommunerne medfører udgifter af forskellig størrelse i de enkelte kommuner og stiller kommunerne forskelligt ved finansieringen af de kommunale udgifter. Generelt set er Odense kommune og hovedparten af de udprægede forstadskommuner økonomisk væsentligt bedre stillet end omegnskommunerne.

Opdelingen af byområdet i flere kommuner har givet anledning til problemer ved planlægningen og tilrettelæggelsen af byens udvikling, og det er — trods nedsættelse af fælles planlægningsudvalg — ikke lykkedes at tilvejebringe sikkerhed for, at byudviklingen i området følger de lagte planer. Der ventes fortsat en kraftig befolkningstilvækst i byområdet, men på grund af de ret begrænsede udviklingsmuligheder i købstaden vil den overvejende del af udviklingen komme til at foregå i forstads- og omegnskommunerne. Kun en mindre del af arealerne i disse kommuner, der ventes inddraget til bebyggelse, ejes af kommunerne, og udviklingen i flertallet af kommunerne kan — ligesom den tidligere udvikling i disse kommuner — påregnes at blive præget af privat udstykning og finansiering.

Kommissionen har ikke i tilknytning til undersøgelsen fremsat egentlige forslag til en ny kommuneinddeling omkring Odense, men har peget på, at det ville være værdifuldt, om forhandlingerne mellem kommu-

nerne i byområdet blev søgt koncentreret om en væsentlig forenkling af kommuneinddelingen i området. Efter kommissionens opfattelse måtte dele af undersøgelsesområdet kunne påregnes at blive holdt uden for et kommende inddelingsforslag. Det gælder således Langeskov kommune — måske med undtagelse af Marslev sogn eller den nordvestlige del af sognet — og Årslev kommune med undtagelse af Højby sogn, samt Davinde sogn i Allerup-Davinde kommune og eventuelt de dele af Stenløse-Fangel, Brændekilde-Bellinge og Korup-Ubberud kommuner, som ikke ventes berørt af byudviklingen.

Som et vejledende udgangspunkt for kommunernes forhandlinger fremhævede kommissionen, at en samling af byområdet i én kommune ville opfylde inddelingslovens hovedprincip for kommuneinddelingen omkring byerne og skabe grundlag for en samlet løsning af de fælles opgaver i området og for tilrettelæggelsen og planlægningen af byens udvikling efter en samlet vurdering af muligheder og behov. Hvis byområdet ønskes opdelt i flere kommuner, vil en opdeling i 3 måske 4 kommuner kunne indgå i overvejelserne. Kommissionen skitserede dannelsen af en nordvestlig kommune omfattende Paarup, Allesø-Næsbyhovedbroby, Lumby og Korup-Ubberud kommuner og en sydvestlig kommune omfattende Dalum, Sanderum, Stenløse-Fangel og Brændekilde-Bellinge kommuner og anførte, at den nordvestlige kommune eventuelt kunne deles i 2 kommuner. Derimod ville etableringen af en østlig kommune ved sammenlægning af Fjordager, Fraugde og Allerup-Davinde kommuner eller dele af disse kommuner efter kommissionens opfattelse næppe være en hensigtsmæssig løsning på kommuneinddelingsproblemerne i området på grund af den meget betydelige byudvikling, der ventes i denne bydel og de østlige kommuners svage økonomiske stilling.

Der blev den 4. februar 1969 holdt et fællesmøde mellem kommunerne i området, men det lykkedes ikke her at tilvejebringe enighed om en ny kommuneinddeling. I dagene 11.-13. februar afholdt kommunalreformkommissionen møder i Odense med repræsentanter for de 14 kommuner i området og med Odense amtsråd, og hovedparten af kommunalbestyrelserne gav ud-

tryk for, at det tilvejebragte undersøgelsesmateriale var tilstrækkeligt og fyldestgørende som grundlag for en vurdering af kommuneinddelingsproblemerne i byområdet. Det lykkedes heller ikke for kommissionen at tilvejebringe enighed mellem kommunerne om en samlet løsning af inddelingsproblemerne i byområdet.

Odense byråd fremhævede, at en samling af byområdet i én kommune ville skabe det bedste grundlag for en løsning af de kommunale opgaver i området og for tilrettelæggelse af den fremtidige byudvikling i området. Byrådet oplyste, at der var principiel enighed mellem Fjordager sogneråd og Odense byråd om sammenlægning af de to kommuner, og at der forestod sammenlægningsforhandlinger med Fraugde og Allerup-Davinde kommuner, som ligeledes går ind for en sammenlægning med købstaden.

I Odense amtsråd var et flertal af medlemmerne imod, at kommunerne i byområdet blev sammenlagt til én kommune, og flertallet gik ind for en opdeling af byen i 3 enheder, medens et mindretal på 2 medlemmer fandt, at lovens hovedprincip om byen som én kommune burde anvendes på Odense-området. Der var i rådet enighed om, at Korup-Ubberud kommune burde kunne bestå som selvstændig kommune, og at det ikke var rimeligt at inddrage dele af Årslev og Langeskov kommuner i sammenlægningen omkring Odense. Blandt de nordvestlige kommuner var der mellem Paarup, Allesø-Næsbyhovedbroby og Lumby sogneråd enighed om dannelsen af en nordvestlig kommune som skitseret af kommissionen, medens Korup-Ubberud sogneråd ikke kunne tiltræde, at den i 1966 dannede Korup-Ubberud kommune skulle indgå i en ny nordvestlig storkommune. Der var ligeledes mellem Dalum, Sanderum, Brændekilde-Bellinge og Stenløse-Fangel sogneråd enighed om dannelsen af en sydvestlig kommune, men der var i hvert af de 3 førstnævnte sogneråd et mindretal på 2 medlemmer, der gik ind for, at byområdet blev én kommune. I Stenløse-Fangel sogneråd delte ét sognerådsmedlem denne opfattelse, medens et andet medlem gik ind for en sydvestlig kommune med den kommende motorvej som den fremtidige nordlige kommunegrænse.

Fjordager sogneråd bekræftede, at rådet principielt gik ind for en sammenlægning med Odense, medens Fraugde og Allerup-Davinde sogneråd oplyste, at de to sogneråd havde vedtaget at søge sammenlægning med Odense kommune, men fremhævede det ønskelige i, at sammenlægningen omfattede Allerup-Davinde kommune i sin helhed. Langeskov og Årslev sogneråd ønskede ikke deres kommuner eller dele af kommunerne inddraget i sammenlægningsforhandlingerne omkring Odense — et synspunkt, der blev støttet af flere af de øvrige kommuner i området.

Kommunalreformkommissionen har heretter påny behandlet inddelingsproblemerne i Odense byområde og har vedtaget overfor ministeren at udtale, at kommissionen ikke finder det muligt at tilvejebringe den enighed mellem kommunerne om den fremtidige kommunale inddeling i storbyområdet, der er en nødvendig forudsætning for at gennemføre en eventuel ny kommuneinddeling for byområdet efter reglerne i lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling. Inddelingsproblemerne må heretter som angivet i lovens § 9 søges løst ved særlig lov.

Kommissionen har ikke ment at burde fremsætte forslag til en ændret kommuneinddeling i byområdet eller forslag til den fremtidige afgrænsning af byområdet, men

skal alene henvide til de af kommissionen i selve undersøgelsen skitserede muligheder og til de af kommunerne overfor kommissionen afgivne udtalelser. Kommissionen finder dog at burde fremhæve, at den i undersøgelsen skitserede opdeling af den nordvestlige kommune i 2 kommuner ikke har vundet tilslutning hos nogen af kommunerne i området, og at det efter de for kommissionen foreliggende oplysninger må anses for tvivlsomt, om det vil være rimeligt at inddrage nogen del af Langeskov kommune i den fremtidige Odense kommune. Den rette afgrænsning af byområdet kan i øvrigt komme til at afhænge af, hvilken kommuneinddeling i området, der vil blive foretrukket. Ved en sammenlægning af kommunerne i byområdet til én kommune kan det synes konsekvent at søge byens forskellige udviklingsområder samlet i én kommune og således inddrage såvel Korup-Ubberud som Højby sogn af Årslev kommune i den fremtidige bykommune, medens en opdeling af byområdet i 3 kommuner kan gøre det mindre betænkeligt at opretholde Årslev kommune uændret.

Som angivet i undersøgelsen finder kommissionen, at en opdeling af byen i flere kommuner vil efterlade behov for et fastere samarbejde mellem kommunerne for en række opgavers vedkommende og formentlig nødvendiggøre en økonomisk udligning.

Zeuthen.

Niels Bentsen.

KOMMUNALREFORMKOMMISSIONEN

Bilag 3.

København, den 27. maj 1968.

Til indenrigsministeren.

Kommunalreformkommissionen har behandlet inddelingsproblemerne i Aalborg-Nørresundby-området i henhold til de i lov nr. 225 af 3. juni 1967 om revision af den kommunale inddeling angivne retningslinjer.

Den særlige undersøgelse af forholdene i byområdet, som inddelingslovens § 9 pålægger kommissionen at foretage, indledtes allerede under folketingets behandling af lovforslaget. Undersøgelsen, der omfatter en gennemgang af de befolkningsmæssige, erhvervmæssige og økonomiske forhold i byområdet samt en vurdering af byudviklingens tilrettelæggelse og kommunernes varetagelse af de øvrige kommunale opgaver, blev forelagt på kommissionens første møde den 27. juni 1967, hvor der blev opnået enighed om at offentliggøre undersøgelsen og udsende materialet til de af undersøgelsen berørte kommuner.

Undersøgelsen omfatter i alt 21 kommuner i byområdet — foruden Aalborg og Nørresundby købstæder 19 sognekommuner, Hasseris, Sundby-Hvorup, Sdr. Tranders, Romdrup-Klarup, Storvorde, Sejlflod, Gudum-Lillevorde, Gunderup-Nøvling, Ferslev-Dall-Volsted, Ellidshøj-Svenstrup, Ø. Hornum, Sønderholm-Frejlev, Nørholm, Aalborg Frue landsogn (Egholm), Vadum, Aaby-Biersted, Sulsted-Ajstrup, Horsens-Hammer og Vester Hassing-Øster Hassing sognekommuner.

Undersøgelsen viser, at der i de senere år er sket en afgørende ændring i befolkningsudviklingen i de enkelte kommuner i byområdet. Langt den overvejende del af områdets befolkningstilvækst foregår nu uden for de 4 centrale kommuner — Aalborg, Nørresundby, Sundby-Hvorup og Hasseris kommuner — og hovedparten af omegnskommunerne har haft en meget betydelig befolkningstilvækst i de senere år. De nye beboere i omegnskommunerne er i vidt omfang udflyttere fra det centrale byområde eller

tilflyttere ude fra, der har fået ansættelse i byen, og den overvejende del af udflytterne — også til de nordenfjordske omegnskommuner, — kommer fra Aalborg kommune. Omegnskommunernes befolkning er beskæftigelsesmæssigt nært knyttet til de centrale kommuner og overvejende beskæftiget ved virksomheder beliggende i Aalborg kommune.

Der er afgørende forskelle i bebyggelsens karakter i de enkelte kommuner, og en meget uensartet befolkningssammensætning i kommunerne — såvel aldersmæssigt, erhvervmæssigt som økonomisk — som stiller kommunerne forskelligt i varetagelsen af deres opgaver. Den ret pludselige og hastige befolkningstilvækst i omegnen har medført store vanskeligheder for de relativt små kommuner ved varetagelsen af deres opgaver og har gjort det nødvendigt for disse kommuner særlig at koncentrere sig om at tilvejebringe hensigtsmæssige undervisningsforhold. Befolkningsspredningen har vanskeliggjort en rationel tilrettelæggelse af skolebyggeriet og af andet kommunalt institutionsbyggeri, og den kommunale service i omegnskommunerne er ikke på højde med de goder, der stilles til rådighed for befolkningen i de centrale kommuner. Omegnskommunerne har kun i et beskedent omfang etableret et samarbejde indbyrdes men har i højere grad søgt kontakt med de centrale kommuner, ligesom befolkningen i omegnskommunerne i vid udstrækning benytter kommunale eller private institutioner i de centrale kommuner.

De 4 centrale kommuner har ved samarbejde eller ved aftaler indbyrdes søgt at begrænse ulemperne ved den kommunale inddeling, men det har særlig for en række større opgaver været vanskeligt at etablere det fornødne samarbejde eller at opnå en rimelig fordeling af de økonomiske byrder. Der er opgaver af betydning for det samlede bysamfund, som det ikke har været muligt at løse i fællesskab mellem kommu-

nerne, og der er opgaver, der varetages særskilt af de enkelte kommuner uden en rimelig koordinering af udgifter og investeringer.

Den uensartede befolkningssammensætning i kommunerne medfører udgifter af forskellig størrelse og karakter og stiller kommunerne forskelligt ved finansieringen af de kommunale udgifter. Generelt set er de centrale kommuner økonomisk væsentligt bedre stillede end omegnskommunerne, men blandt de centrale kommuner er særlig Hasseri kommune økonomisk favoriseret. For Aalborg kommune har en række investeringsopgaver af betydning for det samlede byområde medført en belastning af kommunens likviditetsmæssige stilling.

Opdelingen af byområdet i flere kommuner har skabt vanskeligheder ved planlægningen og tilrettelæggelsen af byens udvikling, og trods etablering af et byudviklingsudvalg for byområdet lykkedes det ikke at sikre, at byudviklingen i omegnen i de første og afgørende år kom til at foregå efter en samlet plan for byområdet. Der ventes fortsat en kraftig befolkningstilvækst, og da der inden for de centrale kommuner kun er plads til en del af den beregnede befolkningstilvækst, påregnes den overvejende del af udviklingen at ville foregå i omegnskommunerne. Byggeriet i de centrale kommuner er overvejende foregået på kommunalt afhændede arealer, medens hovedparten af udstykningerne og arealafhændelserne i omegnskommunerne hidtil er forestået og finansieret af private, og kun en mindre del af de arealer, der ventes byudviklet i omegnskommunerne, ejes af vedkommende kommuner. Planlægningen af den fremtidige udvikling er nu tilrettelagt inden for byudviklingslovens rammer, og der er til brug for en forestående revision af en del af de ældre byudviklingsplaner igangsat en egnplanlægning for området.

Undersøgelsen og dens resultater blev forelagt kommunerne ved et møde i Aalborg den 15. juli 1967, og der blev herefter holdt en række møder mellem kommunerne i området eller grupper af kommuner. Det lykkedes ikke på disse møder at opnå enighed om en ny kommuneinddeling i overensstemmelse med lovens almindelige hovedprincip for en ændret inddeling omkring landets bysamfund.

I dagene den 24. og 25. november 1967 afholdt kommunalreformkommissionen møder i Aalborg med repræsentanter for de 21 kommuner i området samt med Aalborg amtsråd, og kommissionen foretog besigtigelser i byområdet. Under møderne blev det fra kommunalbestyrelsernes side tilkendegivet, at man fandt det forelagte undersøgelsesmateriale tilstrækkeligt og fyldestgørende men det var ikke muligt at tilvejebringe enighed mellem kommunerne om en samlet løsning på inddelingsproblemerne i byområdet.

Aalborg byråd gav udtryk for, at en storbykommune omfattende hovedparten af de 21 kommuner ville være det bedste grundlag til sikring af byområdets fremtidige udvikling, medens repræsentanterne for de øvrige kommuner ikke var interesserede i for omfattende sammenlægninger og ikke interesserede i en sammenlægning med deltagelse af Aalborg kommune. Nord for fjorden var der opnået enighed om en sammenlægning af Nørresundby, Sundby-Hvorup og Egholm kommuner pr. 1. april 1968, og selvom repræsentanterne for disse kommuner fandt det rigtigt, at en fremtidig nordenfjords storkommune tillige burde omfatte Vadum, Sulsted-Ajstrup, Horsens-Hammer og eventuelt Vester og Øster Hassing kommuner, ønskede man ikke en sådan sammenlægning gennemtvunget. Repræsentanterne for de nævnte omegnskommuner var interesserede i, at kommunerne blev bevaret som selvstændige enheder — dog var der opnået enighed om en sammenlægning af Vester og Øster Hassing kommune med Hals og Ulsted kommuner, der ligger uden for undersøgelsesområdet. Der var på samme måde indledt forhandlinger om en sammenlægning af Aaby-Biersted kommune med Gøl og Vedsted kommuner i Hjørring amt. Repræsentanterne for de søndenfjordske kommuner tilkendegav, at det ville være naturligt at gennemføre en sammenlægning af kommunerne i større enheder uden om Aalborg, og oplyste, at det formentlig var muligt at tilvejebringe enighed om en sammenlægning af kommunerne i 4 nye kommuner — en omfattende Hasseri, Nørholm og Sønderholm-Frejlev kommune, en anden Ferslev-Dall-Volsted, Ellidshøj-Svenstrup og Ø. Hornum kommuner, medens en tredje kommune kunne etableres ved en sammen-

lægning af Sdr. Tranders og Gunderup-Nøvling kommuner, og den fjerde ved en sammenlægning af Romdrup-Klarup, Storvorde, Sejlfjord og Gudum-Lillevorde kommuner.

Der blev fra alle kommuners side givet tilslutning til den vedtagne sammenlægning af Nørresundby, Sundby-Hvorup og Egholm kommuner, en tilslutning, der dog fra Aalborg kommunes side blev meddelt under forudsætning af, at sammenlægningen af de 3 kommuner ikke foregreb en eventuel videregående løsning af inddelingsproblemerne i byområdet. De 3 nordenfjordskommuner blev sammenlagt pr. 1. april 1968, jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse af 27. marts 1968.

Inddelingsforholdene i byområdet blev indgående drøftet på kommunalreformkommissionens møde den 14. december 1967, men den videre behandling af problemerne blev udsat på afslutningen af det da igangværende arbejde med en egnsplanskitse for byområdet. Egnsplanskitsen, der omfatter de samme kommuner, som var inddraget i kommissionens undersøgelser, blev offentliggjort i januar måned. Det anbefales i skitsen at søge gennemført en koncentration af den fremtidige byudvikling omkring centralbyen nord og syd for fjorden og i særlige bykoncentrationer omkring de eksisterende bebyggelser Aabybro, Vodskov, Vestbjerg og Sulsted nord for fjorden og omkring Svenstrup, Drastrup og Frejlev syd for. Skitseplanen forudser nødvendigheden af at etablere aflastningscentre for de nuværende erhvervsområder i den indre by og peger på arealer i den nordøstlige del af Sundby-Hvorup kommune samt arealerne ved Skalborg på grænsen mellem Aalborg, Hasseris, Ferslev-Dall-Volsted og Ellidshøj-Svenstrup kommuner. I skitseplanen, der i det hele bygger på allerede tilvejebragt oplysningsmateriale — herunder kommissionens undersøgelse — påregnes en samlet befolkningstilvækst i byområdet, der svarer til forudsætningerne i kommissionens undersøgelse. Efter skitseplanens forslag vil befolkningstilvæksten i byområdet overvejende finde sted i omegnskommunerne, medens de centrale kommuner vil få et nogenlunde konstant folketal.

Kommunalreformkommissionen har genoptaget drøftelserne af byens inddelingspro-

blemer på møder den 22. marts og den 17. april 1968 og har her vedtaget overfor ministeren at udtale, at kommissionen ikke finder det muligt at tilvejebringe den enighed mellem kommunerne om den fremtidige kommunale inddeling i storbyområdet, der er en nødvendig forudsætning for at gennemføre en eventuel ny kommuneinddeling for byområdet efter reglerne i loven af 3. juni 1967. Inddelingsproblemerne må herefter som angivet i inddelingslovens § 9, søges løst ved særlig lov, men det skal fremhæves, at der fra kommunernes side er givet udtryk for interesse i, at et sådant lovforslag fremmes, idet det af hensyn til kommunernes administration, de kommunale investeringer m. v. er af betydning, at kommuneinddelingen i området snarest søges afklaret.

Selvom det ikke i henhold til inddelingsloven påhviler kommissionen at fremkomme med en egentlig indstilling om den ny kommuneinddeling i byområdet, har der været ført indgående drøftelser i kommissionen med henblik på opstilling af et eller flere forslag til en ny inddeling.

Der er i kommissionen enighed om, at det vil være rimeligt at tilstræbe en væsentlig forenkling af den kommunale inddeling i byområdet, og at det af hensyn til tilrettelæggelsen af den fremtidige byudvikling og en rationel varetagelse af de kommunale opgaver i området må være af afgørende betydning, at der tilvejebringes kommuner med den fornødne økonomiske bærekraft. En isoleret sammenlægning af de økonomisk svagere stillede omegnskommuner, hvor udviklingen overvejende kan ventes koncentreret i de kommende år, vil efter kommissionens opfattelse ikke være et egnet grundlag for varetagelse af de meget betydelige opgaver, der ventes løst i området.

Det er under drøftelserne i kommissionen af nogle medlemmer fremhævet, at hensynet til planlægningen af byens udvikling og sikring af planernes overholdelse og virkeliggørelse taler for en administrativ samling af byen i én kommune, og at der netop for Aalborg-Nørresundby-området — med byens centrale placering i Nordjylland og dens betydning for hele landsdelens industrielle og erhvervsmæssige udvikling — er særligt tungtvejende hensyn der taler for at sikre et samlet kommunalt styre i byområdet. Der har i området været en for udpræget

tendens til at administrere større fælles opgaver særskilt i de enkelte kommuner, eller overlade administrationen og udgifterne vedrørende fælles opgaver til den eller de kommuner, hvor opgaverne mere eller mindre tilfældigt finder deres løsning.

Det er af andre medlemmer fremhævet, at etablering af for store kommunale enheder vil kunne vanskeliggøre kontakten mellem borgerne og de kommunale instanser i byområdet og kunne føre til, at befolkningens interesse i at deltage i kommunestyret vil svækkes. En administrativ opdeling af bysamfundet vil i visse relationer kunne skabe en for borgerne gunstig konkurrence mellem de enkelte kommuner i området, og de fælles problemer, der måtte være i byområdet, og de opgaver, som måtte have relation til hele byen, må kunne løses gennem et samarbejde mellem kommunerne.

Forhandlingerne i kommissionen har koncentreret sig om visse alternative løsninger på inddelingsforholdene i et område, der dækker størstedelen af de kommuner, der er omfattet af undersøgelsen. Det er kommissionens opfattelse, at Aaby-Biersted kommune — eventuelt udvidet med visse arealer fra Vadum og Sulsted-Ajstrup kommuner — må kunne holdes uden for et kommende inddelingsforslag for storbyområdet, således at denne kommune kan indgå i en sammenlægning med Gøl og Vedsted kommuner. Vester og Øster Hassing kommune eller størsteparten af denne kommune må på samme måde kunne indgå i en sammenlægning med Hals og Ulsted kommuner. Syd for fjorden finder kommissionen det rigtigt, at i hvert fald Romdrup-Klarup og Sdr. Tranders kommuner samt byudviklingsområderne i den nordlige del af Gunderup-Nøvling kommune inddrages i en ny kommuneinddeling for storbyen, medens Stovorde, Sejlflod og Gudum-Lillevorde samt størsteparten af Gunderup-Nøvling kommune bør have mulighed for at indgå i sammenlægninger med kommunerne sydøst for byen. De forventede byudviklingsområder i Ferslev-Dall-Volsted, Ellidshøj-Svenstrup, Ø. Hornum, Sønderholm-Frejlev og Nørholm kommuner må inddrages i et forslag til en ny kommuneinddeling for storbyen, medens de øvrige dele af disse kommuner bør have lejlighed til at søge sammenlægning til anden side.

En del af kommissionens medlemmer finder, at der — indenfor det således afgrænsede område — kun bør etableres én kommune. En sådan kommune med en fælles kommunalbestyrelse, fælles økonomi og fælles ansvar for hele byen vil være det mest hensigtsmæssige grundlag for varetagelsen af de meget betydelige fælles opgaver i byområdet og for tilrettelæggelsen og planlægning af den fremtidige udvikling efter de i egnsplanskitsen angivne retningslinier.

Andre medlemmer mener, at Limfjorden danner en naturlig grænse, og at en opdeling af området i en nordenfjords og en søndenfjords kommune må være en hensigtsmæssig løsning af inddelingsproblemerne. Den fremtidige byudvikling må kunne tilrettelægges og fremmes for hvert område for sig, men det er en forudsætning, at der etableres et samarbejde mellem de to kommuner, der skaber sikkerhed for, at tilrettelæggelsen af byens udvikling og de meget betydelige investeringer, der forestår bl. a. i havnebyggeri, udbygning af industriarealer m. m., koordineres.

De af kommissionens medlemmer, der går ind for en samling af byen i én kommune, har ønsket anført, at de som en subsidiær løsning af inddelingsproblemerne kan anbefale en opdeling af byen i to kommuner med Limfjorden som grænse, hvis den mere omfattende løsning ikke kan gennemføres.

Der er andre medlemmer af kommissionen, der mener, at en yderligere opdeling af det søndenfjords byområde i to kommuner vil kunne skabe grundlag for et rationelt kommunestyre i området. Den ene kommune bør omfatte Hasseris kommune samt de til området hørende dele af Nørholm, Sønderholm-Frejlev, Ø. Hornum, Ellidshøj-Svenstrup og Ferslev-Dall-Volsted kommuner, medens den anden bør omfatte Aalborg, Sdr. Tranders og Romdrup-Klarup kommuner samt den nordlige del af Gunderup-Nøvling kommune. Ved en sammenlægning af centralkommunerne og omegnskommunerne på denne måde vil der inden for hver af de nye kommuner være et eller flere udviklingsområder, og der vil være skabt en rimelig økonomisk balance i de enkelte dele af byområdet, der i en sund konkurrence vil kunne sikre udbygningen af boligarealer, industriarealer og de skitserede aflastningscentre.

Det forudsættes, at der mellem kommunerne etableres et samarbejde om varetagelsen af de større fællesopgaver for byområdet.

Den nuværende grænse mellem Hasseris og Aalborg kommuner bør ikke fremtidig danne grænsen mellem de to kommuner, men der bør navnlig under hensyn til geografiske forhold i området og til den planlagte byudvikling gennemføres en regulering af grænsen, som bl. a. vil indebære, at Kærby-området i Hasseris kommune overføres til den ny Aalborg kommune.

Kommissionen skal henlede opmærksom-

heden på, at de tilsvarende undersøgelser af kommuneinddelingsforholdene i Odense og Århus byområder — som det i henhold til inddelingslovens § 9 ligeledes påhviler kommissionen at udføre — er i gang, men at undersøgelserne næppe vil være færdige så betids, at offentliggørelse kan finde sted før i efteråret 1968. I Odense-området påregnes selve undersøgelsesmateriale færdigindsamlet i løbet af den kommende måned, medens materialet vedrørende Århus-området først vil kunne foreligge et par måneder senere.

Zeuthen.

Bj. Hegner.

Bilag 4.

Århus byområde.

Areal og befolkningsudvikling.

	Areal	Indbyggertal		
	(ha)	1960	1965	1968 (1. juli)
1. Århus	2.079	120.682	117.748	113.125
2. Aaby	450	10.821	11.465	12.224
3. Brabrand-Årslev	2.310	6.161	8.700	10.183
4. Hasle	507	3.723	3.843	4.319
5. Holme-Tranbjerg	2.065	11.220	14.772	16.032
6. Vejlbj-Risskov	1.361	12.347	14.677	15.810
7. Viby	1.095	15.036	17.392	18.813
8. Beder-Malling	3.729	2.718	3.266	3.802
9. Lyngby sogn	671	174	198	201
10. Elev	481	223	231	244
11. Elsted	798	800	1.651	2.152
12. Harlev-Framlev	2.976	1.633	2.031	2.208
13. Maarslet	2.411	1.285	1.504	1.732
14. Ormslev-Kolt	3.281	2.461	2.876	3.269
15. Fårup sogn	767	748	806	875
16. Tilst-Kasted	1.847	1.303	1.553	1.976
17. Trige	2.527	1.588	1.695	1.834
18. Hjortshøj-Egaa	2.555	2.085	3.467	5.336
19. Skødstrup	2.328	1.653	2.044	2.640
Ialt: ...	34.238	196.661	209.919	216.775

Bilag til f. t. l. vedr. den kommunale inddeling i Århus m. fl. byområder.

Bilag 5.

Århus byområde.

Beskatningsforhold 1968-69.

	Skatte- pligtig grundværdi pr. ind- bygger	Skala- ind- komst med maksimale personfra- drag pr. indbygger	Beskatnings- procent — med maksimale personfra- drag	Grund- skyld- promille	Udkrevet primær- kommunal skat pr. indbygger
	kr.	kr.			kr.
1. Århus	4.252	8.397	12,9	7,12*)	1.113
2. Aaby	4.728	9.215	10,5	10,00	1.014
3. Brabrand-Årslev	7.735	8.947	14,4	13,00	1.388
4. Hasle	7.488	10.586	12,5	10,00	1.398
5. Holme-Tranbjerg	7.906	10.737	10,7	12,00	1.243
6. Vejlbj-Risskov	7.274	10.598	11,7	16,00	1.356
7. Viby	5.465	9.826	11,6	12,00	1.205
8. Beder-Malling	8.481	7.704	13,3	16,00	1.161
9. Lyngby sogn	9.530	6.221	15,8	13,00	1.104
10. Elev	12.505	4.990	10,6	8,50	634
11. Elsted	7.502	8.563	15,3	14,00	1.416
12. Harlev-Framlev	8.096	6.875	14,0	12,00	1.060
13. Maarslet	9.133	7.698	12,3	11,50	1.049
14. Ormslev-Kolt	8.204	6.898	12,8	9,20	958
15. Fårup sogn	6.092	6.804	15,9	16,50	1.181
16. Tilst-Kasted	9.305	7.412	14,3	17,00	1.218
17. Trige	8.126	5.931	18,8	14,00	1.226
18. Hjortshøj-Egaa	11.330	8.762	15,5	14,00	1.517
19. Skødstrup	10.429	8.075	13,3	16,00	1.239
Ialt	5.662	8.869	12,6	10,70	1.174

*) Fremkommer som den primærkommunale grundskyldpromille 26,00 ÷ den amtskommunale grundskyldpromille 18,88.

Bilag 6.

Odense byområde.
Areal og befolkningsudvikling.

	Areal (ha)	Indbyggertal		
		1960	1965	1968 (1. juli)
1. Odense	4.067	111.145	107.531	104.412
2. Dalum	1.158	11.093	12.257	12.574
3. Sanderum	2.897	3.880	5.244	5.921
4. Paarup	1.511	3.218	5.224	7.445
5. Allesø-Næsbyhovedbroby	2.238	4.191	6.366	7.233
6. Lumby	2.562	3.262	3.713	3.769
7. Fjordager	2.555	2.263	3.344	4.225
8. Fraugde	2.810	1.925	1.922	1.971
9. Allerup sogn	924	420	413	402
10. Højby sogn	874	754	970	1.070
11. Stenløse-Fangel	2.664	2.424	2.716	3.131
12. Brændekilde-Bellinge	1.975	1.674	2.437	3.011
13. Korup-Ubberud	3.248	2.759	3.779	4.313
Ialt...	29.483	149.008	155.916	159.477

Bilag 7.

Odense byområde.

Beskatningsforhold 1968-69.

	Skatte- pligtig grundværdi pr. ind- bygger kr.	Skala- ind- komst med maksimale personfra- drag pr. indbygger kr.	Beskatnings- procent — med maksimale personfra- drag	Grund- skyld- promille	Udskrevet primær- kommunal skat pr. indbygger kr.
1. Odense.....	4.766	8.566	16,0	6,00*)	1.398
2. Dalum.....	6.703	9.402	16,3	13,00	1.620
3. Sanderum.....	9.822	8.102	16,3	8,00	1.399
4. Paarup.....	4.637	9.240	12,9	14,00	1.257
5. Allesø-Næsbyhovedbroby...	4.778	7.579	17,9	16,00	1.433
6. Lumby.....	5.436	6.322	19,0	17,00	1.283
7. Fjordager.....	5.038	6.613	16,5	12,00	1.152
8. Fraugde.....	7.551	5.073	26,1	17,00	1.452
9. Allerup sogn.....	8.128	6.138	19,8	16,00	1.346
10. Højby sogn.....	5.032	6.251	17,0	12,00	1.123
11. Stenløse-Fangel.....	5.769	8.229	16,0	10,00	1.375
12. Brændekilde-Bellinge.....	5.254	7.272	15,0	7,40	1.130
13. Korup-Ubberud.....	4.513	6.717	17,0	4,00	1.161
Ialt...	5.191	8.351	16,1	8,40	1.389

*) Fremkommer som forskellen mellem den primærkommunale grundskyldpromille 26,00 ÷ den amtskommunale grundskyldpromille 20,00.

Bilag 3.

Aalborg byområde.

Areal og befolkningsudvikling.

	Areal (ha)	Indbyggertal		
		1960	1965	1968 (1. juli)
1. Aalborg.....	4.412	85.800	85.632	83.874
2. Nørresundby.....	176	10.456	10.118	} 23.040
3. Sundby-Hvorup.....	3.095	12.169	13.401	
4. Aalborg Frue landsogn (Egholm).....	609	77	78	
5. Hasseris.....	1.704	10.638	12.011	
6. Sdr. Tranders.....	1.313	1.526	2.498	3.115
7. Romdrup-Klarup.....	1.958	1.028	1.488	1.874
8. Nøvling sogn.....	2.323	1.335	2.114	2.389
9. Dall sogn.....	1.305	335	723	815
10. Svenstrup sogn.....	1.504	1.594	2.174	2.448
11. Godthåb-Kirkeby (Ø. Hornum).....	—	291	627	699
12. Sønderholm-Frejlev.....	5.330	2.312	2.571	2.689
13. Nørholm.....	2.072	569	598	598
14. Vadum.....	4.278	1.991	2.089	2.325
15. Sulsted-Ajstrup.....	8.831	3.944	4.283	4.736
16. Horsens-Hammer.....	6.630	4.226	5.507	5.870
17. Stae (V. Hassing-Ø. Hassing)..	—	150	220	300
Ialt...	45.540	138.441	146.132	148.139

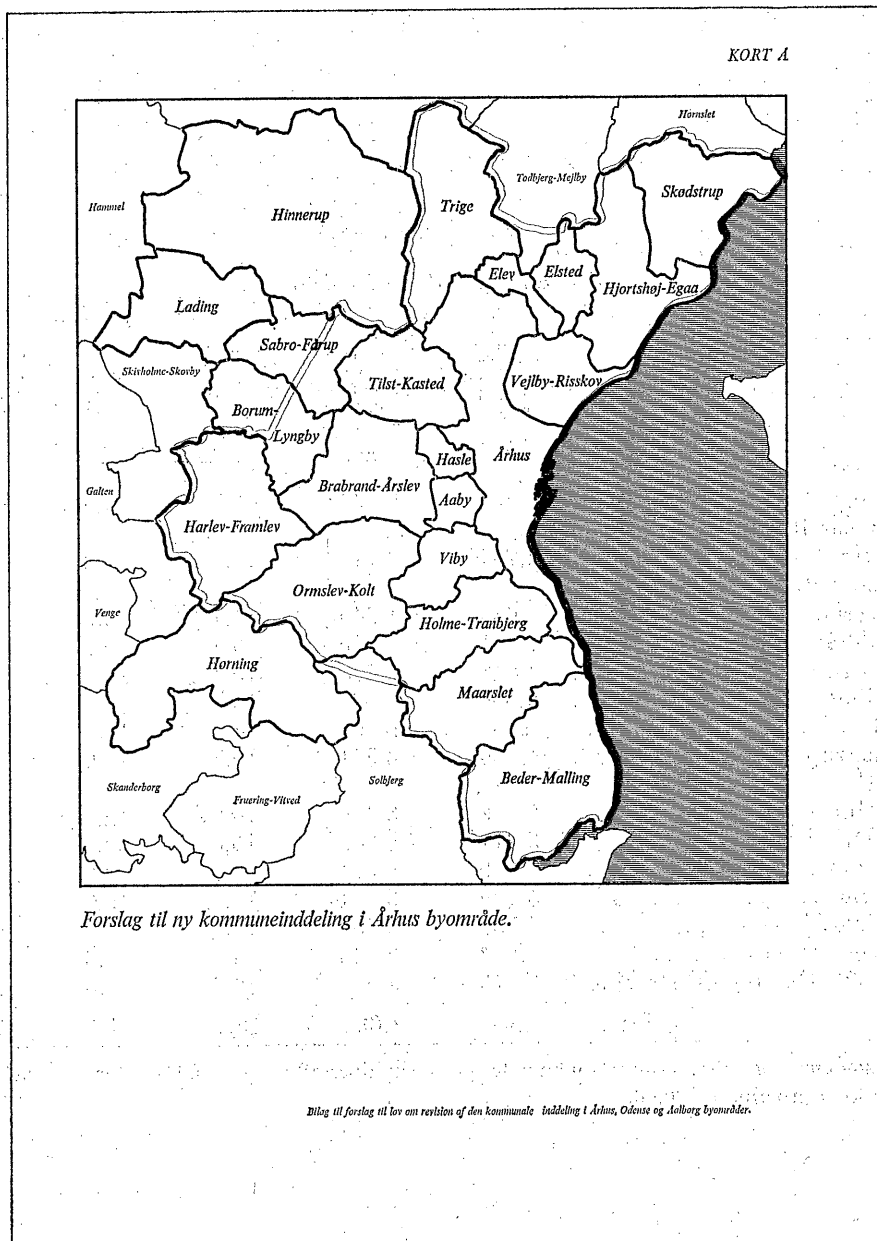
Bilag 9.

Aalborg byområde.

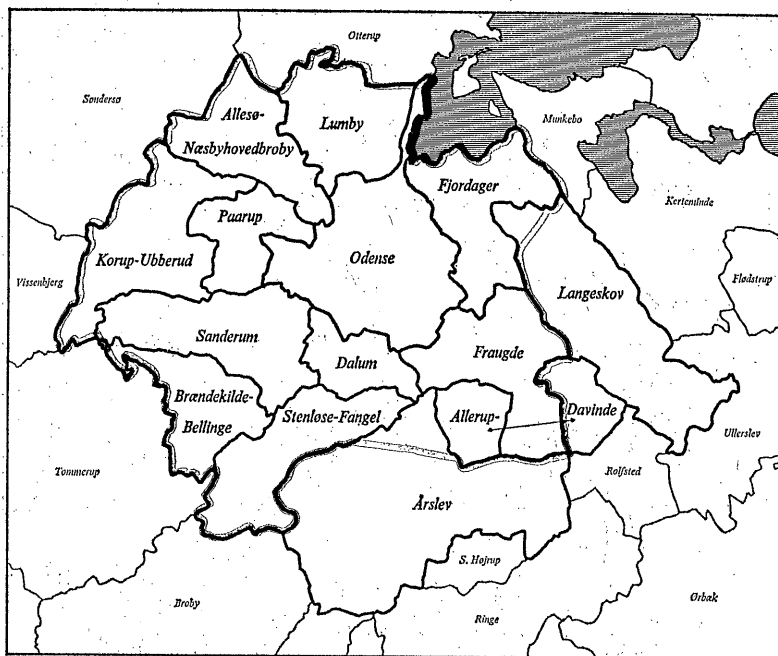
Beskatningsforhold 1968-69.

	Skatte- pligtig grundværdi pr. ind- bygger kr.	SkalaInd- komst med maksimale personfra- drag pr. indbygger kr.	Beskatnings- procent — med maksimale personfra- drag	Grund- skyld- promille	Udskrevet primær- kommunal skat pr. indbygger kr.
1. Aalborg	3.982	7.541	16,7	6,0*)	1.283
2. Nørresundby	3.764	7.716	17,8	20,0	1.449
3. Sundby-Hvorup					
4. Aalborg Frue lds.					
5. Hasseris	5.613	11.245	14,4	20,0	1.732
6. Sdr. Tranders	7.561	8.310	13,4	15,0	1.227
7. Romdrup-Klarup	4.848	6.728	15,4	10,0	1.087
8. Nøvling sogn	5.865	5.884	16,4	9,0	1.018
9. Dall sogn	7.130	5.567	14,9	15,0	938
10. Svenstrup sogn	4.785	6.251	15,7	15,0	1.050
11. Godthåb-Kirkeby (Ø. Hornum)	5.890	5.414	16,5	15,0	983
12. Sønderholm-Frejlev	5.217	5.789	15,6	22,0	1.017
13. Nørholm	9.380	4.374	22,7	12,0	1.104
14. Vadum	5.806	6.811	15,1	10,0	1.083
15. Sulsted-Ajstrup	4.700	5.461	16,5	12,0	958
16. Horsens-Hammer	4.243	5.720	16,7	21,0	1.044
17. Stæe (V. Hassing-Ø. Hassing)	5.210	4.546	15,4	20,0	804
Ialt	4.360	7.639	16,4	11,5	1.305

*) Fremkommer som den primærkommunale grundskyldpromille på 26,00 ÷ den amtskommunale grundskyldpromille på 20,00.

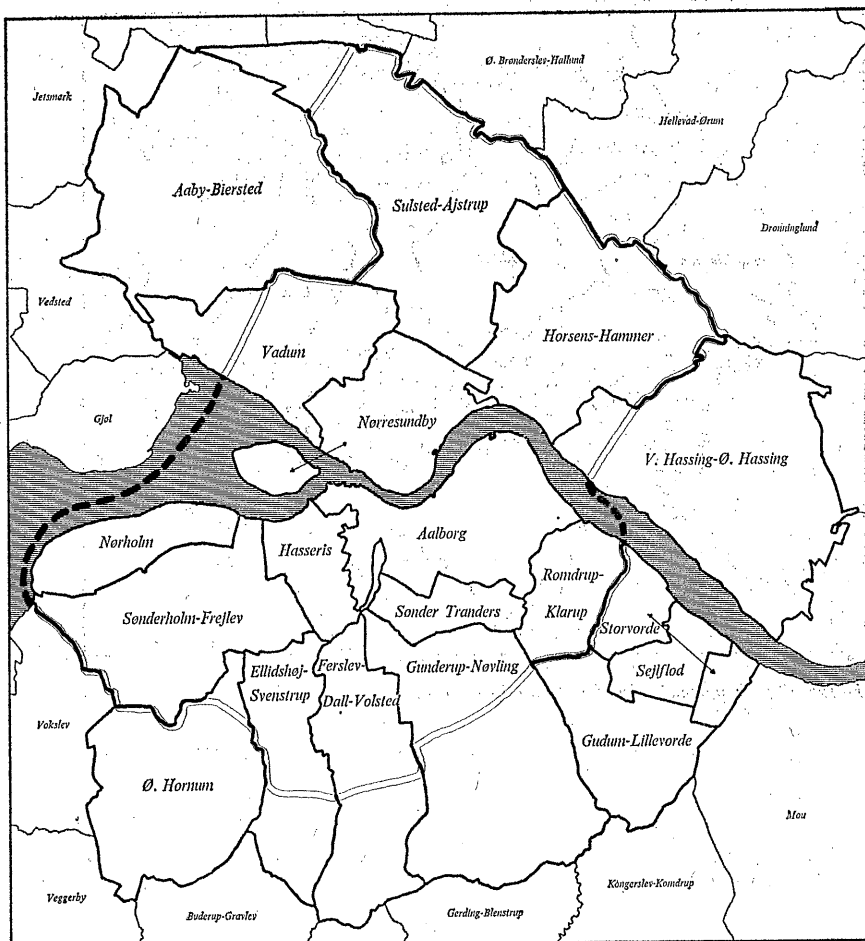

KORT B

Forslag til ny kommuneinddeling i Odense byområde.

KORT C.

Forslag til ny kommuneinddeling i Aalborg byområde.